

ACC. N:R M. 16519:1-95

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Gunn Cervin*
Härad: Berättare: *Oscar Pettersson, L. Esplanad*
Socken: *Lunds stad* Berättarens yrke: *trädgårdsmästare*
Uppteckningsår: *1966* Född år *1893 i Lund*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Stadstraditioner I s. 1-95.

LuF 126

M. 16519.

Ifylles av uppgiftslämnaren

Berättarens namn: Oscar Reinhold Pettersson
" födelseår: 1893
" födelseort: Lund
" yrke: Trädgårdsmästare

Makes/makas namn: Valborg Krankvist
" födelseår: 1897
" uppväxtort: Böringe (Kuslars för samling)
" yrke: Tju

Faders namn: Johan Kristian Pettersson
" födelseår: 1856
" uppväxtort: Lund
" yrke i staden: Timmerman
" yrke före ev. in-
flyttning till staden: _____

Moders namn: Kerstin Andersson
" födelseår: 1854
" uppväxtort: Lilla Harris (v. Stora)
" yrke i staden: Hushållshjälps
" yrke före ev. in-
flyttning till staden: _____

Farföräldrars yrke: Gäddförihandlare
Morföräldrars yrke: Lantarbetare
Antal syskon: 8

Jag är född ute i Lillsmarhusen ute i Järsthusen.
Det är i nuvarande Rådhusgatan, där som Tekniska
skolan ligger. Jag är född 1893, och min far han dog
1896. Då bodde vi hos min farfar. Det var en gammal
känd man i trakterna där. De kallade honom för "Lage-
poetter." Han gick och sålde kakor i Pilshusen och Vågg-
finge. Sedan 1900 flyttade vi upp till Stora Tomtegatan 13,
och det hette då, det är rivet nu, det hette akademiska
fällighuset. Det var alltså en deviation från akademien.
Då hade vi ett rum och en öppen spis ute i Järsthusen.
Endast ett rum, varken garderob eller någonting, och
så en vindplats med stegar som man tog ner. Så var där
en trefotad gyttja i den öppna spisen. Jag har ett särskilt
minne av då bodde en gammal tant som hette - på den
tiden kallade de ju alla människor för mor - så det
var mor Lundström. Och hon var ju mycket snäll, och
var där inte så gott som på den tiden, utan de hade
kross i bitar, som de säger, så fick vi lite av henne

ibland. Och min mor, vi var sex syskon, hon fick gå
bort och arbeta, hon sade att vi fick aldrig äta hos mor
Lundsten. Mor Lundsten ville alltid ge oss någonting. Men
hon smaskade i näsan, så tvingade den alltid en lapp.
Så stod han och rörde i grytan och det hindrade inte
någon det tillade mer, så vi fick aldrig äta någonting
där. Vi bodde där i fyra år. Jag var lekamural med pro-
fessor John Lundberg, de bodde intill varandra. Min far han
har varit Linnerman, som de säger. Det sista han var
med på, var när de byggde Allhelgörskyrkan. Han var
den siste mannen som var uppe och tog ner ställningar-
na från spiran allra överst. Detta har jag fått reda
på av de som arbetade tillsammans med honom, äldre
snickare. För detta kan jag ju inte minnas. Jag minns
inte själv min far. En av hans arbetsgivare var Kyrke-
Svensson, kallade de honom. Han var med när de byggde
en universitet. De kallade honom för Kyrkesvensson för
att han byggde Allhelgörskyrkan. Jag kan inte komma

ihåg hur dags han började, men enligt min åsikt vet jag att de alltid började klockan sex och arbetade till klockan sex på kvällen. Sedan flyttade vi 1904 till Brynmälargatan. Då bodde vi där i tre år. Det var min mor som rällde om det huset, min morbror också. Han var också byggnadsbiträde. Han finns omnämnd i Arkivförtecknen. De kallade honom för Brynmälarpersson för han bodde på Brynmälargatan. Vi bodde då i en enrumstuguhet där. Där var ett kök och ett rum, men ingen verk och inget vatten inne, så man fick bära vattnet in och bära vattnet ut. Det bodde mycket folk i det huset, för där var många smålägenheter, enrumstuguheter och så där. Så var där avrop på ett rum och kök, så de alltid.

Min mor han sysselsatte sig huvudsakligen med att han gick och städade och tvättade. Han gick ibland till vissa ställen hela fyra gånger på morgnen och kom hem klockan nio på kvällen, och hade två kronor om dagen.

för allt detta arbete. Det högsta var 2.50 kr. Det var i
sådana familjer som hon arbetade bl.a. hos professor Stille,
professor Hensburg, för att de någon som är riktigt känd,
professor Callenberg. Sedan var där professor Ehrangel. Det
håll hon på med ända till 1926, men inte så mycket
då. Stor var en riktig arbetsmyra. Hon orkade med både
hemmet och andra hem. Det var så snuggt och pyggligt
hemma. Jag vill bara säga det inom parentes, hon gick
ibland och började hela fyra och höll på till nio, men
alltid hela och rena var vi. Hon var född 1854 och hon
dog 1927. Hon hade alltid så pent och snuggt. Hon skötte
barnen själv, där var ingen som skötte dem. Hon hjälpte
för andra. Där var plats alltid för alla. Jag vill bara
inom parentes ha sagt det, att när vi bodde på Tomtegatan,
där hade vi bara ett rum, men hon hade likaväl plats så
att hon kunde lyra någon, som kom från Svalbard och
skulle sen till Amerika. Det gick. Hon var sådan männi-
ska, att det alltid fanns resurser. Man fick låra sig från

berjan att tjäna till hemma. Diska och tvätta och så, och så var ju mina bröder större, så fick jag ju värma maten till dem, när de kom hem. Det gick bra. Men hon tröttes med alltting för hon var en seg människa, det måste man säga. Hon klagade aldrig. Men att hon bara sett illände, så liggde hon ingenting.

Jag var sex år när jag började arbeta. Jag började som springpojke. Jag hade 1.50 kr i veckan. Det var hos en skräddare. Han hette Lindén. Han cydde till Bengt Lidfors, så jag sprang till honom också. Då var jag så glad, för jag fick femtio öre varje gång jag kom upp där. Han bodde liksom i Sövegsgatan. Det var ingen ordnad tid som jag arbetade där, utan det var när jag var fri från skolan och så. Jag började i skolan när jag var sex år. Jag började 1900 och slutade 1906. Jag gick inte i skolan mer än i sex år. Alltså mina och mina syskon fick ut och arbeta. De fick ge sig ut på landet och tjäna hos bönderna som sommaren, och hade en femton-ljuga kronor som sommar-

ren för att de var där. Pengarna fick vi inte själva behålla. Dem gav vi mor, det gjorde vi absolut. Det fick man skaffa själv ändå, om man behövde. Så att man hade sina förpänkningsar som ett litet barn. I Hora Tomtegatan så satt jag alltid på trappan och hörde på när telefonen kom där förbi. Han var kall och hade skägg. Honom kallade jag för den "kalle studenten". Och då fick man en fem-öring eller en tio-öring, det var Hora pengarna, det fick man nästan alltid av honom. Jag vill påminna att vara springpojke till 1906, då jag slutade skolan, så det var under hela skoltiden. Så gick jag däruppe hos Wickmans också, ~~Wickmans~~ ^{Wygglors} och sprang ärenden där. Där gick min mor och städade i affären. Det är Wickmans efterträdare, som då hette Viktors' på den tiden. Samma affär finns till ännu däruppe på Brodgatan. Där gick min mor och städade och så hade jag en bror, som hette Gylling. Han var springpojke där. Så gick jag in och hjälpte till lite grand så där. Sedan började jag hos bokbindare Ru-

derhen när jag hade slutat skolan. Då var jag inte mer än tolv år. Så var jag där i tre och ett halvt år. Jag har bundit in många böcker också, fast att jag inte var äldre. Sedan 1910 började jag i Trädgård hos Erikssons på Stora Södergatan, sedan har tiden gått. De ~~alla~~^{sista} fyrtio åren har jag arbetat vid Lunds Stads poliserings.

Jag kommer säkert ihåg det huset som vi bodde i på Tomtegatan. Men det är rivet nu. Det var ett litet hus, ett en-våningshus. Det låg precis ändå upp till, där ligger ett två-våningshus, som hette Torstenska Skiftelsen. Det var för gamla frökvar och fräcker, som skulle bo där gratis. Jag vet inte vem som har byggt huset. Men där ligger ett hus kvar nu om man går närlig Stora Kyrkogata upp, så ändå nyppe vid Stora Tomtegatan, till höger där, det var laboratorium på den tiden. Det var en institution då. Det var kemiskt, så där sprang vi alltid och hade roligt med dem som var där. Men så på hörnan ligger ett hus kvar, där bodde en man.

sen kallades för Jäms Bier. Det var en sen Loppade i hem-
ma. Så bar han sedan för arden. Det var en stor man. Om-
gången honom i hans hus där bodde Lunds steds siste Lusa-
stöpare. Han hette Rånssan. Det huset finns kvar ännu.
Lund mitt emot var Tundbergs. De hette Johnsson, hans
mormor hette Johnsson. De hette Jäms sedan, alltså Lusa
Jäms, fotografen. Där var en kyrkoringare, alltså en sen
där gick och ringde nere i den kyrkan som bodde där. Sedan
var det också hus, det var nummer Fretten. Sedan hade vi
den där Tröstörska Stiftelsen i Algalan, första Luset för
vänster hand. Det ligger kvar ännu, men det skall rivas.
De kallar det i nuvarande stund för duvslaget, därför att
där bar alkoholister nyga. Ännu för det huset låg ett hus,
det var Tundbergs. De rökade pill, det var "rögarens." I
det huset som vi bodde i, lita inte gjort ett skvatt mellan
vi bodde där. Men så kan jag berätta en annan sak, att
inne på gården där då, där var liksom ett trädgårdshus,
inte så stort. Och då på den tiden, så sådde de på fäddig-

huset gavs, persilja och sådant där. Så kom de där ifrån
fattighuset, som de sade, dit där, gubbarna och hantarna. Så gick
de och passade dem medan de siddes och sådant därinne på
gården. Då gick den liden sitt där en skendavla på fattighu-
set, en marmortavla, "Hö där icke vill arbeta, han skall
ej heller äta." Det var redaktör Valdemar Rulow på Folkets
Tidning, som gjorde mycket arbete för att få bort den, och
fick bort den sålvan, för det var ju ett kån mot de fattiga.
Detta visar jag till, för det finns det bevis för. Jag skall
kunna visa var den tavlan har suttit, den dag som idag är.
Sedan hade de därinne på fattighuset, som de sade, en arrest
också, och sedan inne på gården hade de stora lager av sken.
Då gick de på och på sken, för "Hö där icke vill arbeta,
han skulle ej heller äta." Vi flyttade ifrån Tomtegatan för att
vi blev ju skräck. Vi hjälpte ju till och då på ville vi ju inte
bo däruppe. Det blev ju liksom lite bättre där nere. Där
betalade han 100 kronor om året för den lägenheten. Förhållan-
det till ägaren då var det ju inga fara mot, för det var

en mors syster. Hon var yngre än äldre än min mor. Vi bodde på varsin sida om porten. Där på Tennegatan skötte vi oss själva. Där vi bodde var det lugnt och skönt, men annars på kunde det vara lugget som stucket.

Där hade vi ett rum och ingenting annat. Vi kallade det inte för någonting, för det var bara till att komma in. Där sov vi och där åt vi. Jag minns att mor tog in en tvättesål som vi gick bada i inne i rummet. Jag minns att på den tiden strödde vi sand på golvet. Det gjorde man för renligheten. Vi skurade fötterna och gjorde rent och så strödde vi på sand och ibland lite grönt. Den fick inte ligga på så länge, den fick ju hålla rent. Men det var inte många gånger, för sedan så hade hon ju trasor. Hon vävde späte mattor. Hon kunde ha en väv därinne i rummet och så sitta och väva. Trämmade kan man inte säga att hon hade, utan det var näst inget som. De enda trämmade som kom där, var sådana som hälsade på ställen där mor gick, så kom de och hälsade på henne. Trummet var en gammal

säng och en soffa och bord och belysning. Sedan fick det vara bra. Gardiner hade hon säkert och klommor också. Det låg i öster det rummet. Hon hade en vacker kakelugn, en sådan där liten. Så där lagade hon all sin mat, eller så som hon skulle ha långkok fick hon hålla till vid den öppna spisen ute i förlugan. Där stod också ett klädeskåp, det var vår garderob. Rummet värmdes hon upp med den där lilla kakelugnen. Hon eldade med kol. ~~Det~~^{Då} fick hon en hektoliter kol, för jag det var, en gång i månaden eller kanske var ^{det var} 14:e dag från fattigvården. Vi hade fotogenlampor. Det fanns inte resurser till att ha en lampor som hängde i kakel, utan det var en lampor som stod på golvet på ett bord. Vi fick allt gå och lägga oss före mor. Hon kunde inte tåga sig när vi lade oss, för då skulle hon hålla i ordning våra kläder. Vi hade mycket fina sängkläder, badstolar och dynor och sånt där. Det var fint och rent, det var hon mycket nog med. Ibland gjorde hon så, när det varit med för länge, så tog hon och sprättade upp badstolar och tog ut det

i Svätslugan, eller som de sade kuggshuset, och värmda upp pannan och vispade upp det där. Under dagen låg det på sängen, hon badade upp sängen med ett fint, vackert, vitt täcke, en sådan där hög säng. Det var hon mycket nog med. Där gick ingen gå dit och hänga på sängen, för då blev det "vack!". Hos grannarna var det mycket sliten. Det fanns både säure och bättre, men mest säure, i renlighetsstämning.

Sådan var ju helt sliten. Men så mycket kan jag ju säga att vi åt mycket med grovt bröd, och så smälte hon isfärdigt, för en sak var det, att fattiga var vi, men margarin kunde hon inte med. När vi hade rikligt smör så fick man ta så mycket som man ville. Så lagade hon soppor. Hon lagade i regel vad man hade på den tiden. Jag minns när kom slaktare på den tiden, som gick och sålde kött, de gick och hade ett båg. Man kunde köpa en stor köttbit för en krona eller så där. Hon var mycket nog med mat.

den. Den var mycket god, det får jag säga. Det var inte
så att vi åt ärtor varje torsdag, men vi hade ju ärtor
också. Det var inga sådana bestämmelser precis. Sill och
potatis hade vi mycket, för det var ju gott, salt sill all-
tså. Söndagsmiddagen kunde vara ängslamat ibland, det
var ju storartat, med vispgräddor, skorpon och lingon.
Vi drack kaffe varje dag, ibland med mjölk. Den
kaffe hade vi alltid. Det var det värsta när mor gick
bort och tvillade och kom till ställen, som hade råd till det
men hade dåligt kaffe. Så det var väl, att hon kunde komma
hem och få riktigt kaffe och en riktig smörgås. Till maten
drack vi mjölk eller dricka, och mor var mycket glad
för drickablandning. Hon kokte mycket drickasua. Det är
svagdricka och jämnat med mjölk också pågskorpon till,
också salt. Så kokade man det och så hade man skorpona
krossade. Det skulle vara så där lite siumigt. Man hade
jätt mycket socker. Det var gott. Det åt man till efterrätt,
verml. Så kokte hon smorda. Det är lite rökat fläsk, tätt

rökat fläsk, och morötter, precis som pappa. De kokte det med grönsaker och på jänmade de det med havregryn. Det är alla tiders. Det hette snuda. Det var man mycket glad för. Och sillapappa kokte han också. Det var jag inte glad för. Det är salt sill, som man koker, precis som pappa, med morötter, purje och persilja. Så hade vi grovt bröd till med flött grä. Men var inte glad för hälskål. Hon köpte det aldrig. Lever var hon glad för, det köpte hon mycket. Det var inte så dyrt då, det var billig mat då. Tack hade vi ofta. Men hon var glad för kokt spätta och sillspätta och tonk hade vi. Rakull hade vi sillan, men så var hon mycket glad för, kokt ål. Hon kokte sjöbo in ålen, all mat kokte hon sjöbo. Det fanns ingenting att köpa färdigt då utom knackwurst, det kunde de köpa färdigt. Påskad ål kunde vi inte köpa, det var för dyrt. Men vi kunde gå in till "rögarens" och få ett par rökade sillar. De rökade sillar står num hos Lundbergs. Grönsaker var det vanliga. Hon var glad för kokt kikäppor och sidant där och grönkål. Hon brukade bliva rätt på mycket

med skärböror, vilket jag inte var glad för. Hon lade in
mycket gurka, och till till lade hon in. Då kostade ju en val
till inte mer än 75 öre. En val är 80 pillar. Hugggurka fanns,
men det användes inte så mycket. Sen hon lade in syltgur-
ka och så där. Tomater kunde hon inte äta i början, det
fanns inte så mycket då i heller. De började med Tomater
1910. När jag var hos Eriksson, så sålde de Tomater där,
men jag kunde inte äta Tomater, det var ju något nytt, man
visste inte vad det var för något. Jag lärde mig att Toma-
ter 1914, då jag reste till Köpenhamn och köpte upp Tomater.
Jag var anställd på ett ställe där som hade affär. Då lärde
jag mig äta Tomater. Det fick man lära sig till att äta. Nu
äro frukter så ^{var} det ju bara apelsiner till jul, det var ju mo-
dernt, men de var ju mycket sura. Det fanns nog att köpa
annars också utom på sommaren. Sen det var bara till julen
som vi köpte apelsiner. Sen mer hon kunde inte äta bananer,
när det började, men hon lärde sig det också. Sen handlade
på olika ställen. Sen hon handlade ju mycket hos Viktors

da på den tiden när vi bodde där. På saluhallen köpte hon en del
och hon gick rätt mycket och förgade och sådant. Så gick
hon till Jakobssons upppe vid Rådstenstorget, det är väck nu,
sedan var det några andra ställen som jag inte kommer ihåg
precis. På den tiden sålde de mycket kött på Rådorget, och
hous och ägg köpte hon alltid av bönderna, som kom in till
staden. För äggen betalade de väl 75-80 öre för en. Hon bakade själv.
Hon bakade både färdigt bröd och vetebröd. Småbröd bakade hon
till helgerna men inte annars. Färdigt bröd kunde hon baka en
gång i veckan, dvs. rågmjölbröd och vetebröd också. Hon
var själv glad för att få gott bröd. Upppe på Tomtegatan fanns
ju mjölnarens att baka, så detta var nere på Sönnarsgatan.
På Tomtegatan kunde hon inte baka precis. Men hon har bakat
ovanpå en sidan där vanligt liten spis. Hon har bakat bul-
lar, rågbullar, på ett järn. Det gjorde ^{hon} 1912 när vi
flyttade upp till Bruksgatan, så bakade hon det ovanpå en
sidan där kiselugn. Ett och dricka tryggs inte hemma, annars
så fanns det ju de som gjorde det. Men vi hade ju tryggarna

Här. Där var ju Elssons i Trädgårdsgatan, och där var ju andra också, där var ju Thackerays, &c. De kom och sålde dricka för femöre tillern, 25 öre för ett ankare, dvs fem tiller, med en träpögg i. Skins och kammer hade vi inte. Tade mer än en gång, då jag köpte en Lyp, som hon hade i vedboden och som hon födde upp. Den var så liten så. Vi hade ingen Trädgård. Tade kolonier i hället, det fanns inte till då för sådana som var fattiga. Då skulle de ju ha busbjörvar, för att de skulle få Trädgård. Men kokte och stekte med lika mycket. Jag får säga att det var fifty-fifty för vår del. Kokesmat hade man en gång i veckan, ja, hon kokte kokesmat så att man hade till två dagar. Hade hon en stek, så hade hon också alltid till två dagar. Men så varierade hon emellan. Då fanns det ju salt sill och fisk. Men hade en senapsknicka. Den ser ut som en fyrkantig träbit med ett handtag på, och så mitt på där var ett hål och så hade man en lång fisk Träpinne. Sedan hade man mer senapsborden i hället, och så hade man pinnen och stod och drog runt den lite. Så slog man

i lite vetken och fick på så sätt pumpen mald. Sedan var
det ju torktork, så de hade pumpslod, men mor hon lyckats
sätta en att "knicka," och så fick man ju slå i några
droppar gräddte och lite salt och socker. Annars hade vi
väl inte några speciella redskap. Jo, hon hade en hacke-
kniv, som hon hackade föoder till med. Den hade ett
långt handtag och ett stort blad med skarp ägg. Hon hade
järngrytor, stora smala järngrytor. Det hade hon alltid att
steka i. Och så hade hon koppargrytor, fötensall koppar,
det var det vanliga då. Sedan körade ju smalgrytor
komma. Hon hade inte plättjärn, utan det var till att baka
över hela järnet. Så bakade hon stenkakor. Det är med jöst
och sådant och så lite kardemumma. Men hon hade inget
plättjärn. Så slog hon upp lite deg till små stenkakor,
men så var det ju plättar, det slog ^{man} upp över hela järnet.
Stenkakor hade de bara en jästa pannkakor, men det kan
de ju sitta olika smak på dem också. De var prima. Så
kokte hon mycket kugler. Det var hon glad för. Och

gurkor och rödbetor och så till jul sylta, brunkål. Hon hade egen kaffekvarn, så hon köpte hela bövar. Skulle hon lägga kryddsill eller löksill så crossade hon kryddorna med en flask. Annars så köpte de ju färdigt, det fanns på burk, bleckburkar. Lingon, äppelmos och juddgubbsylt gjorde hon själv. Hon satte in det och lade på burk och så var hon inte rädd om potter, för då håller de. Detta förvarades i en mörk källare, som man varken kunde se sol eller måne i, med gjerdgalo. Sen där var ju inkriakture också. Så det dög inte att ha papper på burkarna, för då skulle råttorna ha tagit alltihop. Hon brukade köpa en hekloliter potatis i taget. Det kostade väl omkring tre kronor för en hekloliter. Det hade hon i en låda nere i källaren, när vi hade så mycket hemma. Annars gick vi bort till Rindensörget och köpte vad som behövdes. Det kostade 25 öre kyppan.

Jag får säga att vi fick alltid mat hemma. Under kriget var det hemskt. Sen då hade man ju svorad. Sen

det var ju svåra tider då. Jag vet att jag var och skaffade på, så att mor kunde bränna kaffe. Då brände hon kornen på ett järn. Sen de skar ju betor också och brände.

Man drack kaffe på morgnen, och när man arbetade hade man lite frukost med sig, ett par smörgåsar eller vad det kunde vara. Sedan åt man middag och sedan kvällsmat. Särmed fick det vara bra. Det berodde sig på var man var hur dags man åt middag. Mellan klockan tolv och halv två hade vi middag som arbetade på den tiden. Då gick man alltid hem, då åt man sina mål hemma. Det enda som man åt borta var frukosten. Hur dags man åt på söndagen, berodde sig på hur dags man kom syss. Det var inga bestämda tider. Det var så där vid tolv-ett-tiden i regel. Vi hade ingen särskild benämning på måltiderna. När det var middag, så var det middag och när det var morgon så var det frukost och så var det kvällsmat. Det var alltså, och så drack man kaffe på eftermiddagen som

man hade. Vi hade smörgåsar med till arbetet och i regel drack man alltid mjölk, man köpte en halv liter mjölk. Eller så hade man en flaska mjölk med sig. När man var liten och var springpojke, så var det klart att man fick lite mat. När arbetade hela dagen, så hon skulle ha sin måltid. Så hon fick mat hos de familjer som hon arbetade hos, sämre mat än hemma, även om det var hos någon som hade råd till det. Det värsta hon visste var när hon gick bort och kvällade, och de var så dumma att de kokte ärtor och fläsk. Det var det värsta hon visste i världen. Det var ingenting att slå att arbeta på. Hemma hade jag min plats runt bordet och mor hade sin. Jag var hemma ensam till sist. Alla fick sitta och äta, det ordnade sig alltid. Var där något, så fick de små vända. Vi fick gräsa vid bordet. Jag har aldrig tänkt på det, för där var inte sådan etikett. Mor hade alltid duk på bordet. Han hade både vadduk och linnedukar. Jag kan inte komma ihåg när vadduken kom i bruk, men jag minns att mor hade vadduk.

Vi har alltid fått två att äta på Sallrik. Vi har aldrig be-
trövat ha sillstücken på bordet, och en kniv vid sidan som
och potastiken på bordet. Man vi har alltid fått ha sall-
rik, kniv och gaffel. Det var vanliga porcelinsallriker.
Det var av de här gamla med Gustavsborgsmönstren på.
Besticken var vanliga stålknivar som man fick smörja
med lite smärgel. Man slog lite pulver på en trasa och
smorde dem. Vi tog maten ur pannan direkt. Till servis
och bestick hade hon en lada, som hon förvarade det i.
Hon hade nog lite koppor och en porcelinskanna och så där,
som hon bara använde till frukt. Hon var mycket nogg med
sin kaffekanna. Den var aldrig tjockt smord och tihasi-
prägn, den var alltid ren och fin. Det var lite olika med
det hos andra. Men den hade hon alltid ren och fin. Hon
lät aldrig några pumpor stå i en panna. Hon kokte ibland
kaffe på pumpor, så vi hade en plåtgrej som var till
pumpor och så var där gylltbygg som låg i där och så en
kork i pumpan. Det är ju en sådan där stor sak av glas.

Det var gott kaffe, men det skulle sjunka. Hon hade ett litet
skåp, där var fyra lyllor i, och där hade hon sitt finare por-
s-
lin. När vi bodde nyss på Lougatan så var ju köket uten-
för dörren. Där hade hon en liten lylla. Där stod den strälä-
dan med knivarna i och så hade hon det andra för sig själv.
Främlingar hade vi endast när våra syskon kom hem
med sina familjer. Men inte annars. Det bjöds alltid
på mat. Där var någon som kom resandes och så
var här någon i stan. De som kom resandes fick ju
sina måltider precis som vi hade det. Kaffeljunderingar
kan jag inte säga att hon hade. Men om det kom någon
god vän, så blev det alltid Guds vilja på kaffe. Men inte vä-
gen särskilt annars. Det var ju så att hon hade hemmaba-
kak. Det var ju regel. Hon köpte naturligtvis något någon
gång, men annars var det hemmabakat. Det var de glada
för också. Hon bakade sockerkaka, vetebröd och smörbröd.
Jag kommer särskilt ihåg mandelkorpor och sådant där. Det
brukade hon ha. Vin och sprit fickem inte. Det serverade

han aldrig. Det var nog med mjölk och smagdricka till maten.

Jag kommer särskilt ihåg en kostym som jag hade när jag var sex år. Det var likasom en liten jacka med blåa knappar och så kortbyxor, det hade man ju alltid. På vintern hade man en liten överrock och så en rund mössa. Det var en som min mor själv hade pyllt. Så fick man ju gå med sträsofflor. På sommaren fick man gå utan sträppor. Man hade sofflor på vintern också. Och så hade man ett par skor. Det var vanliga skor, svarta. De hade inte den sortens skor då som man har nu, kängor hade man, med långt skift att snöra. Jag minns särskilt att mor brukade köpa skor i Skumakaregatan hos någon, som hette Anderssons. Det var sedan äldste sonen som satte upp Anderssons skofabrik här. Hans far var skumakare. Det var i regel där vi köpte skor. Det var en skoaffär, men han var skumakare i sig själv. Sen kom en anledning

vi inte till skoreparationer, utan det minns jag att vi gick till en i Långgatan, som också hette Andersson. Jag minns särskilt, att då när jag var 13-14 år så kostade en halosulning 3.75 kr. Ett par skor kostade 8-10 kr, men när man i regel inte hade mer än 12-14 kr i veckan så var det mycket pengar. Jag minns en gång att jag fick en kostym till julen av Jultombarna. Där var något som hette Jultombarna, som klädde upp fattiga. Det var år 1900 eller 1899. Där fanns en förening som hette Jultombarna och de delade ut kläder till jul. Jag fick verkligen en gång en rock och ett par byxor. Vi mor köpte kläder vill jag säga vara osjäl, för hon sydde nog en del som hon kanske kunde få. Men alltså allting syddes själv för där var ingen konfektion. Men kunde sy själv. Hon sydde till mig också. Hon hade en gammal trappmaskin, som hon hade gett 10 kr för en gång i tiden. Så den har hon sytt mycket för. När jag var mindre kunde hon sy byxor och hon kunde sy en rock också. Till sig

själv kunde han se en kjortel, som de sade, och en blus
och ett frackade. Strumpor stickade hon också till oss alle-
samman, när vi var små. Han hade bara kortbyxor, även
på vintern. Så man hade hemmastickade svarta strumpor
eller gråa, längstrumpor, så hade man ett lio på sig med
ett gummi-band som höll upp strumporna. Han hade alltid
schalett. Han har aldrig haft en hatt på sitt huvud. I regel
hade arbetarlustbruk schalet. Men annars fanns det ju de som
hade hatt, men det var ju liksom ett lite högre skick. Det
var liksom rikare folk. De hade med plym och allting, så-
dant som de andra fick till på sig. I regel hade herrarna styg-
hatt och på hade de mössor, sådana här med skärmar. Det
fanns i alla färger. Där var gråa och där var med sammet
och så var det med läderskärmar. Det skulle det vara,
annars på höll det inte. Då sydde de ju mössor. Här fanns
ett par möstesträddare här i stan. Den siste jag minns
hette Cronhoff. Styg hatt var det samma som plummoustyg.
Det har jag själv haft också. Jag var väl inte mer än

16-17 år. Polisen hade ju säbel och kask och så hade de ju lång rock, bli kypa, det var det mest typiska. Soldaterna hade sin vanliga dräkt. De såg likadana ut då som nu. På huvudet hade de en svart liden mössa, det liknade liksom en turban. Så var där ju lagarna, men de bar ju haft sin dräkt alltid. Vaktarna var ju typiska för sig. De hade ju sitt fråg som de bar på axeln. Fråget hade de liksom en bit duk, som kället låg på. Sedan var de det under armen när de kom tillbaka och hade följt det. Det fanns en del som gick omkring och sålde kött vid dörrarna direkt utifrån. Det var köpte mycket av en som hette Frigden fält. Det var en väldigt snäll man. Sedan var där de där vanliga ykesdräkterna som SJ hade och Stationskarlen, som de sade. De hade ju den där kaskmössan och så hade de ett märke i. Men de hade inte guld- utan silverknappar. Så hade de några pänder om mössan och de var något mer. Då på den tiden fanns här ingen fast brandkår. Det var borgarbrandssoldater. Då hade de ingen

brandstation. Håc Jimms något kärleks kvar ännu. De hade
på vissa ställen en förra som stod med brandredskap
på. 1900 fick de en ångspråk. Då var här en stor brand
vid Råstensstorget. Det var en förening som hette Tor, det
är det som Carlsson konditorer är, som brann. Jag minns
den branden särskilt. Då var vi några stycken som var
komma ända upp till tornen mitt för Råstenskå, och då
kom de förändras. Där var en i Algalan. Själva byggnaden
Jimms kvar ännu och på ett ~~ställe~~ till nere i Drottninggatan.
Det var också ett operahus. Så då hade de som var med i borgar-
brandkåren ^{det} på att de fick bud hem, om de nu hade några
signaler eller hur väl jag inte. Så då kom de springandes
ur alla hörnen och hade en kask på sig och vad de nu
kunde ha fått på sig. De var anställda i borgarbrandkåren.
Brandkåren kom väl inte förän 1908. Den förste brandchefen
hette Helén och vice brandchefen hette Holmberg.

Klädseln kunde nog variera lite gränd. I regel i den
grupp som jag hörde till, nedre skiktet, vi var ju blund

de fattigaste, så kunde man ha en söndagskostym och ett par skor så var det bra. Numera var det inget särskilt som utmärkte kläderna. Det kunde väl variera lite med hur höga kragar de hade. Senligen hade stor krag som var väl där framme, andra hade med snibbar, en annan hade dubbelkrage. I regel så hade de höga kragar, de kallade dem för fadermödare. Sedan hade de en knuten slips, som de säger, som spärms fast med en liten där bak eller någonting. Eller så hade de en fluga, den var också färdig. Men sedan så kom det ju, så att de knöt själva slipsarna. Man får nog säga att var och en hade det så ställt, att det som de gick, det gick passa. Och det gick vara länge också. Det hände ju många gånger att gick de sytt en bra kostym, en cheviotkostym, och använde den rätt mycket, så när den blev försliten så gick man till skraddaren och gick vänt den, så att man använde andra sidan också. Men det gick ju inte att vända mer än en gång. Det är faktum, att det var regel. Det fanns ju rätt många skraddare då som satt

och sydde hemma. Och i regel köpte de Lyg och gick sytt
hos den skräddaren. Hade inte han Lyg, så köpte de Lyg
i stora klädesaffärer. Där fanns en som hette Westrupps
och en som hette Ekströms. De sålde så mycket Lyg. Sedan
fanns det ju andra. Lundgrens hade skrädderi, trots att
de hade speceriaffär, så hade de en avdelning för skrädderi.
Konfektionsen var det inte mycket med. Det var mest dåligt
Lyg. De kunde köpa en kostym då för 25 kr, men det var
dåligt Lyg. Skulle man gå sytt hos en riktig skräddare så
gick det på 45-50 kr. Borgarna och köpmännen hade låga
håttar och stötkäpp i regel och de kom med starka kra-
gar och starka skjortbröst och låsa manschetter. I regel
hade de hög hatt på sig även till vardags. Det hade även
studenterna. Bänderna hade vadmal och pidant på sig,
också sin "luna", som de sade, mössa. De var mer enkelt
klädda. Ibland hade de stövlar på sig, ibland så hade de
kräskostövlar och så hade de sofflor. Det var lite olika.
Det berodde på om det var en fjira-Lyggs-bande eller det

var en patron. För då var det något annat, och då hade han en tjock cigarr med muggödel ^{en} så. Så det var lite olika. Det var liksom när de kom in till Land-Landena och ställde in sina hästar. Då var där en cigarr-Lada till patronen, men där var ju en smutskutting till drängarna. Det har jag själv sett. De som gick i kyrkan, gick i regel alltid i mörk kostym och så hade ^{de} en sådan där stor enkelkrage och svart färg. De använde mycket färg, när de var äldre, speatarkläpp. Det hade de olika. De hade en till vardags och en till söndags. De hade silverkrage och en som var lite sämre. Jag vill inte påstå att fri-religiösa klädde sig på något särskilt sätt. Men som sådana som var politiskt engagerade kan jag säga, att vi hade ju i århundradets början något som kallades för ungsocialister. De hade alltid en röd, det var inte en slips, utan det var liksom en rosett som krages. Ett särskilt ungdomsmod fanns det nog. De kom ju till då, de kallade dem för jazzgossarna. De kom väl till omkring

1912. Vi, det var tidigare, de sjöng den här visan: "Utskula
utskula, här kommer vaktparaden bidandes genom staden."
Det var en visn som gick då lite. Den gällde juist de här.
De kom från Hockholm. De var inte snygga. De hade lite
korta byxor och de var lite långhärliga också. De kljpte
sig likaså runda där bak i nacken. Och så hade de soa-
la skor, helst lackskor, lackbottor kallade de dem för. Sedan
hade samtliga stora breda slipor som de knöt i stora knutar.
Och så hade de likaså för små rockar. Sen de blev nog
inte så populära här i Lund. Det var mest i storstäderna.

Nor kallade vi bara för "mor." Törmammal använde
vi bara när vi skojade med henne. Sen hette Berstin. Annars
var det ju inte regel att man sade "du" till sin mor.
Det gjorde man inte. Det höll man mycket skyld på. Det
var i regel "mor och far." När vi talade med andra om
mor, så sade vi aldrig något annat än "mor." Till

värmer till mor var det "mor Pettersson." På den tiden
så sade de nästan "mor" till alla. De behövde inte vara så
gamla, 30-35 år. Det gjorde man alltid. Där bodde "mor"
den och den, "mor Elsa" och "mor Kerstin". Ibland var
det vissa gånger där de bodde, eller mannen hade något
snickmann eller vedermann så kom det med. Om de skulle
kalla en kvinna så sade de t.ex. "Ja, det är Anders Kris-
tins Johanna." Han hette Anders och mor hette Kristin och
Johanna hette Johanna, så blev det Anders Kristins Jo-
hanna. Det kunde ju att man kallade även syster för mor.
Jag vet ju, den gamla tanken som bodde uppe i Tenne-
gatan, det var "mor Lundsten", som det blev. Sen kom
var ju gammal. Det tänkte man inte på. Sen det är
klart att till yngre sade man "fröken" och så. Stäplingar
tilltalade vi med morbror och farbror och faster. Det
är klart att man sade främmande också. Jag hade en
"morbror Ola" t.ex., så det var morbror Ola, och så hade
man morbror Elsa, "faster Tilda", "faster Elsa". Jag har

inte något minne av mina förfäder utom min farfar.
Det är den enda som jag minns. Min mor var då när
min mor var elva år. Min farmor har jag ingen aning
om. Min farfar kommer jag ihåg, han blev begravd 1900.
Honom kallade vi bara för farfar. Han hette Nils Petter.

Det var mor som stött en barnen. Numera så fick
man allt skälla sig själva, för mor var ju borta. Jag
var inte mer än fyra år, när jag började skola mig själv.
Då var det jag som sprang runt utan flera gånger en da-
gen. Mina äldre syskon hade sitt. De gick i skolan och
på sommaren var där två av dem som var på landet
och hjälpte. Så man träffades ju vid måltiderna och så.
Det var ingen som tittade till en. Det fick man själv göra.
Det enda jag fick göra, så tittade jag och min andre
bror till vår lillasyster. Hon dog 1900. Hon var inte mer
än fyra år.

Det var mor som förströde barnen själv. När man va-
rit olydig, så fick man en med västran, för hon var

vinterhänt. Det var om man hade sagt något släppligt eller hade gjort något. Men det fick man inte så ofta. Men daskade oss aldrig. Jag har inget minne av att ha skrämd oss med polisen. Inte heller med några annan.

På kvällarna var det nog inte mer än att äta kvällsmat och sedan komma i säng, och när man gick i skolan, fick man ju göra sina läxor vid fotogenlampen. Det var inga nöje alls. Det enda nöje man hade, så var det när man kunde komma ut och gå på bio. Och på något ställe var det någon som badde och som spelade piano och då stod man och hörde på det. Sina äldre syskon som arbetade kom ju hem på kvällarna, men de fleg ut ganska tidigt. Jag hade en bror i Köpenhamn. Han reste hemifrån, när han skulle fylla sexton år. De andra hade ju sitt. Det var tillika sådana vi hade oss, men det blev inte så sent, men kan ju och vara ungefär. På tisdag och söndag var man fri. Men då hade man nog av att göra med att ordna till kläderna, tvätta och laga kläder. Så han hade sin syssel-

sättning. Vi hade visserligen släktingar här i Lund, men vi umgicks inte så mycket. Vi träffades ju, men inte så att det var något umgänge. Det kunde vara att vi träffades vid vissa tillfällen, vid begravningar i regel. De flesta gångerna var det när man skulle följa någon. Mor hade en bror som bodde i Sæters. Han kom hem och hälsade på, så hade han en dotter som hette Betty och henne har vi umgåts med. Men vi åkte inte och besökte honom. Det enda jag minns, var när min mor och jag var resandes till Estö och hälsade på morfar Elor. Men det var ju en hel upplevelse att resa till Estö. Vi åkte till dit. Det tog tre timmar för att komma dit. Något umgänge utanför familjen hade inte mor. Hon hade goda vänner och de träffades väl någon gång, men något umgänge hade hon inte. Så reste hon till sina bröder någon gång, när de flyttat från Lund. Men hon tröttes väl hemma. Hon umgicks inte direkt med grannarna. Hon bara skundade och pratade med dem när de frågade något, men inte annars.

Barnkalas hade vi inte i mitt hem. Men det fanns säker-
ligen annars på sina håll, men inte i det skicket som jag
kom från. Det kan nog hända, att där var någon som hade
men det reflekterade man väl inte på egentligen. Men när
man fyllade år, fick man alltid något av mor, som
hade alltid något, som man fick av henne. Jag kan inte
säger att någon deltog i större fester utomhus hemmet. När
man blev äldre gick man väl ut och så, som alla andra
gjorde. Det kunde ju inträffa, att man åkte till Tökeberg
och Bjärred. Det minns ju jag, att där var vi när jag var
mindre. Då var det en god vän till mor, som var hembi-
trädde på något ställe där mor var, som åkte med oss dit ut.
Det gick jag dit. De byggde en järnväg dit ut 1902. Jag
tror att det kostade 25 öre och så åkte man gratis om
man var mindre. Då reste jag med mor och någon bekant
till hemmet. Så för övrigt fick man själv bege sig i väg, om
man skulle bada på sommaren. Båtingen fick man gå
ner till Höjeå, eller så gick man ut till Lomma. Det minns

inga buskar då och inga pengar hade man till att resa.
Så det har man gjort många gånger. Då var vi några stycken,
som badade och lekte. Så hade vi smörgåsar med och en
liten burk lemonadpulver. Det kostade tio öre. Så hade en
flaska med vatten och så gjorde man lemonad. Det kom
till då. Det var Tomteus. Det var i små bleckburkar. Den
första biografen jag var på var på Tellets Hus på Kins-
malograf. Där gick jag gratis in, för jag sålde program där.
Sedan så hade de en biograf ute vid Paulorget. Så var där
en biograf vid Clemensörget. Sedan kom en andra bio-
graf till på Södergatan, där som nu är Palladium. Det var
en läroverksoadjunkt, som hette Krantz, som anlade den.
Den kom till 1904 eller 1905. Det var likadant där, där
gick man gratis in. Då på den tiden så hade de i Liljedd-
luckan små program. Det fanns ju inga långfilmer då, utan
det var bara korta. Så gick man in och fick en liten pro-
gram och gick ut på skan och delade ut dem, så fick man
komma gratis in. Så kostade det femton öre i inträde för

Barn och 25 öre för vuxna på tredje plats, 35 öre på andra och 50 öre på första. Kasse fanns på Akademiska föreningen. Det hade de ju där. Men det kom man ju inte då. Så hade de sidorna där Casarer på vinderna, och arbetarna hade sina Casarer på ridhuset. Cirkus var man på, Cirkus Radigan, Orlando och sedan var där Cirkus Lunden, Brazil Jack, han låg nästan stabilt här på ridhuset. Sedan var där ju andra små cirkusar som kom. Den som låg här längst var Brazil Jack. Det var på ridhuset, det fanns inte lätt, utan det var inne i ridhuset. Och det var till att sälja program, så att man kunde komma in gratis där också. När jag blev äldre ~~jag~~ gick jag ut och dansade. Det började jag med 1907, då när den här utställningen var här. Det var en konst- och industriställning och det var i Stadsparken. Då var jag anställd hos en bokbindare, så vi gjorde alla påsugskorten. Då var jag 13½ år. Där var dans på nöjesfältet. Nöjesfältet låg där som ankedammen är. Den blev utgrävd 1910-11. Follets Park anlades 1895. Dit gick

man också. Det var lite anmärkbara då. Det fanns två dans-
banor där, en femårsdansbana och en tioårsdansbana.
Det var tillåtet på den ena. Den som låg till höger kostade
tio öre och den som låg till vänster fem öre. De låg in-
till varandra. Det var samma musikh. Sedan byggde de
den som de har nu. Den var inte övertäckt då. Den bygg-
de de 1909 under stormstryken. På vintern dansade man på
Tolkets Ås. Det var ju varje lördag då där. Det hette väl
på den tiden. Så dansade man schottis, pallkatt; pall-
katt är delomman på schottis, och så dansade de haubos och
pölka och gavott och tautolin. Det är ju mazurka. Man var
två och gick fram och tillbaka, alltså man ^{hög} på steg
framåt och sedan vände man om. Och så sprang man:
"Jänta och jag skulle upp och dansa, och när vi kom till
banan så var det tautolin. Jag kunde dansa, men det kun-
de inte jänta." Så lät den. Tautolin kom till 1907-08. Det
fanns bara blåsorkester då. De var väl en sextett. Där var
en ess-kornett, C-kornett och tenor och bas och så en

andra tenor och på trumslagaren. Det fanns inga som
sjöng då. Det fanns inga refrängsångare då. Sjunga fick
vi själva göra. Det lycktes de inte riktigt om, men de
sjöng för mycket.

Det var nog minimalt med leksaker. Det var tamma-
ren och speken på att man slog sig på tummen. Annars
kan jag inte minnas något särskilt. Fotboll fanns ju inte
till då, den hade ju inte kommit i ropet. Den enda lek
man hade, var ju att man slog tångball och spelade kro-
kett. Sedan fanns det inte någonting. Någon cykel kunde
man ju inte tänka sig, det var ju i början. Tja pytt
hade väl någon dotter. Det var väl en lappadotter, som man
själv pytt. Där var inte plats till att leka inombes utan
vi fick leka ute. Det kunde vara lite släta. Där var något
som skulle vara lekplats, men där fick man inte gå
in. Det är där som salubrallen är byggd vid bussställ-
platsen. Där var en heml som var lekplats, men där
fick man inte gå in. Annars fanns här inga lekplatser.

Den enda lekplatsen man hade var ju att springa omkring. Man kände ju varenda gånggång från fastigheterna, så då var det ju till att leka gemme och sådant där. På Helgenabacken var vi mycket och lekte. Och sedan var där en damm, när den där Allhelgenagården låg där, som hette "vanningen". Det fanns en liten del kvar, och det är den som ligger inne i zoologiska. De kallade den för "vanningen" för att de vattnade kreaturen där. Och så låg där ett ishus, så roade de på vintern till mejeriet och så lade de upp is där. Sedan 1900 byggde de biblioteket där uppe. Där har legat två dammar där också. Det fanns en kvar nu. Har på dessa dammar gick vi och åkte skridskor på vintern. Så fick man någon gång komma in på döpslumpskolan och gå på deras två dammar också. Vi hade skruvskridskor, som man fick binda fast med band, man hade inte remmar. Så har man gått på skridskor i ränsleken uppe på Brynmalargatan 3. Där slog vi vatten i ränsleken, så vi klara-
de oss med att gå på skridskor där. Men så rostade skrid-

skorna, så gick man slå yalogen på dem, så att man kunde
skruva fast dem igen. De skulle skruvas fast i klackarna.
Sen man hade ju knappt kängor, så det gick gå med låg-
skor. Det gick med träsofflor också. Det hände att vi
gick omkring i gårdarna för att sjunga, men inte för
att sätta pengar. Vi gick s.k. "julaspöke". Det var dåligt,
till helhetsbilden. Då klädde vi ut oss ^{och} ^{ess. avskott} ~~svärlade~~ ^{och} så gick
vi in och knackade på hos bekanta och pådana, och så
sjöng vi. Då var vi tre-fyra stycken, som sjöng några
småbiter. Det skulle vara pådana där slagdängor. På kväl-
larna skulle man ju helst komma in, så att man kunde göra
lätorna. Sen jag vet, det kunde ju hända att man inte
kom in när man skulle. Då blev det ju lite skäll och var
det för länge blev det vänstran.

Sen förbjöd oss inte precis att delaga ^{olika} någon.
Sen han hade ju alltid till oss, att man skulle bära sig or-
dentligt åt. Annars var det inte på sin sin. Lite fruktans-
ning det förbann ju alltid, men annars på sin del inte

något. Gränghildning förekom nog del städa, för jag minns
ju att det förekom något som kallades för Sanktens-
gänget bland dem som bodde på Sankt Tängsgatan. De tal-
de t. v. inte dem som bodde i Julahuset. Men där där vi
bodde, där var ingen gäng. Det är klart det kunde vara de
som bodde längre ner, men ingenting som jag kommer ihåg.
Sedan är det klart man har haft lite speklitel för sig.
Där bodde vissa personer som man skulle ha lite skoj med.
Där fanns t. v. en som handlade med gamla kläder och
sittade där uppe i Tängsgatan och som de kallade för "Gomad"
"God mat" alltså. Han hade en gång varit portier eller hotell-
vaktmästare på, jag tror det var Centralhotellet, så hade
han en slogan då, som han sade vid stationen, att om
de skulle ta in på hotell så skulle de ta in på Central-
hotellet, för där hade de god mat och goda bäddar. Så fick
han namnet "Gomad". Så hade han det så, att vi kunde
litta på något speklitel genom att knacka på porten. Det
förekom nog slagsmål. Där var nog lite bälgar ibland.

vid vissa hus. Men det har jag aldrig varit med på. Men jag minns ju särskilt att katedralskolepojkarna och de andra kom aldrig överens. De kallade ju arbetarnas barn för "brackor" och på kallades katedralerna för "grisar". Det namnet hörde till Katedralskolan, så det var "grisar-na". Jag har aldrig varit med om något slagsmål, men jag har hört talas om det. Det kunde vara på det, men inte annars.

Det hände att vi själva ordnade dansfästligheter. Det har jag själv varit med på. Vi var väl 7-8 stycken kamrater och ett par flickor. Så upp på Brennegatan nr. 12 var något som de kallade för "redningsklubben" och där var en sal där och så en söndagskväll och på den fick vi hyra den ett par timmar för två kronor. Så det var att skramla ihop ett par kronor och så ett munspel och så dansade vi därinne och hade lite trevligt. Det var omkring 1907. Vi spelade munspel och ibland fick den som spelade dansa samtidigt, annars så fick ju inte den dansa.

I regel kunde pojarna då spela mumpel. Då var det de vanliga danserna, polka och vals och schellis.

Dopet skedde i regel hemma. Det var nog inte så mycket i kyrkan. Men det fanns ju vissa kategorier, som hade stora barndop både i hemmet och i kyrkan. Gudmor och faddrar förskem naturligtvis. Det fanns precis på samma vis som nu. Men jag kommer inte ihåg hur ett barndop gick till. I regel var dopgästerna svartklädda, som var vanligt då för tiden. I regel hade de en konjur, som de skaffade när de gifte sig och sedan gick den vara livet ut. Eller så hade de en svart klädeskostym. Damerna var ju också i regel svartklädda, och de hade sina kräs i halven, sådant där vitt som halven, och så en liten krage och en brosch. Var det begravning, så hade de en svart brosch. I regel så bjöd de på kaffe efteråt, "barndopkaffe" som de sade. Och då i regel blev det bjudet konjak på de manliga. De bättre siluerade hade väl mal också. De brukade få en dopgåva av gudmor.

Jag blev konfirmerad i domkyrkan. Jag har hört talas om borgerlig konfirmation. Det var bara det att de gick något slags kurser på folkskolan t.ex. Där var olika liknande. De fick väl lite information om livet och sådant och resurser och sådant där för att kunna dra sig fram, och hur de skulle uppföra sig. Sedan så avslutades det med en liten högtidlighet och så fick de en sorts diplom bara. Det var väl det hela. Ett tag var det rätt så populärt, men det försvann. Det var ju i de där ungdomsåren och arbetslösheten var ju inte världsnöding. När vi talar om borgerlig konfirmation kommer vi in på det rent politiska. Det gjorde de för att de skulle få lite information, det skulle inte bara vara information om att Jesus var född, och att han var korsfäst och att de skulle vara "guda lära sig nöja", utan de skulle få lära sig till att de hade rättigheter också. Det fick de faktiskt inte lära sig av prästen. Alltså har det kommit i samband med arbetarrörelsen. Det avslutades nog på smärningarna. Jag är själv konfirme-

rad i domkyrkan av pastor Tynell den 24 april 1908.
På min tid fick i regel inte en pojke länga tygen förrän
han skulle konfirmeras. Och så snart klostym, det hade man
ju alltid, och vit slips eller resett, och då hade de
inte sådana här skjortor, utan de hade strukna bröst.
 Flickorna hade i regel svarta klänningar. Då skulle det
vara så. De skulle helst ha handskar också. Hade de inte
så fick de låna. Det var ju typiskt. Det var ju prästerna
som bestämde. Jag fick en bibel i konfirmeringsgåvan, så
fick jag en psalmbok av min arbetsgivare. Det var allt.
 Bibeln fick jag av kyrkan, av prästen så att säga. Nå-
gon klokka fick jag inte, för det var det inte råd till.
 Det var ju regel, att de fick en klokka i konfirma-
 tionsgåvan, ett fickur i hedja. Vi fickade det inte hemma.
 Det kunde vi inte.

Vid skolaslutningar var det precis som nu, att
man skulle gå i Allhelgona kyrkan. Sedan så skulle man ju
vara fint klädd och det var ju rätt besvärligt för dem,

sen hade aut en del. Sumars så var det något särskilt. Någon särskild avslutning då främlarna fick komma dit fanns inte då. Redan gick vi i skolan so läraren innan vi gick i kyrkan. Det var alltid i Allhelgona kyrkan.

Vid föreläsning värlade man ringar. Då fick man också en. Det var i regel en vanlig slät guldring. Det fanns nog de som gillade det höglidligt. Vi var spåra ut på restan-
rand.

Under lysningen kom det några som gav oss lite lysnings-
presenter och så bjöd vi på kaffe naturligtvis. Vi var hem-
ma hos min mor. Så lästes det upp i kyrkan de sända-
gar i rad.

Käppor och porcellan fanns inte.

Sedan blev vi inte gifte i kyrkan utan vi blev borg-
ligt vigda. Ett ämte var det och det var vi överens om
orkoi. Så det var nyss hos borgmästaren. Jag var klädd i
blå kostym och min fru hade en dräkt.

Guldbröllop och silverbröllop firades även för Liden.
Jag minns ju då när jag arbetade, så hade de silverbröllop.
Och då var det stor fest. Jag var ju inte så gammal, men
jag såg det ju. Då fick man ju hjälpa till och så fick
man lite mat.

Då Sigrid, min syster, dog 1900 så fick hon slä ut i
Lövåslugan, i en kista sedan hon var klädd. Sedan körde
vi henne till Norra Kapellet, där blev hon jordfäst. Sedan
min bror, han stod hemma i rummet till det var tid
att begrava honom. Sen sedan så blev de i regel bisatta,
man hängde vitlakan framför fönstren och lade en vit duk
på bordet och så ljus. Vi hade alltid vit lakan för
fönstren, det var regel, men bara för fönstren, inte på
väggarna. Så satte de in vita blommor och levande ljus.
Så senliga satte in en spann vatten och lite gräs. Det var
för att det skulle vara friskt. Jag kan inte minnas att
vi tog förvil av den dote på något sätt. Sen annars vet
jag mycket väl, att det gick som. De hade någon minnes-

slund. Men det fickom nog mest, tror jag, bland de fin-
religiösa. På den tiden då de hade den döde hemman, så
hade man på begravningsdagen grön och en på galan där
man bodde. Så i regel hade de hälsbroskor och en som prest-
verade för och en som prestverade efter. Så gick en del, de
kvinnliga ätte nästan alltid, men männen fick gå. Inne i
kyrkan fanns alltid fins och så tog de in kramarna. Och
de som hade finare begravning d. v. de dekorerade med to-
träd och så. Men i kapellet och på där var ju organisten
som spelade och man sjöng psalmer. Begravningsgästerna
var alltid svartklädda och i regel hade de hög hatt också.
De som inte hade svarta kläder, de gick och lånade, en frack
eller konjunktur och så hade de ett vitt skjortbröst och bryn-
krage med snibbor. Damaerna var också svartklädda. De när-
maste hade bergstjärn.

Namnsdag har vi aldrig frägal efter. På födelnsdagen
gick man ju en födelnsgrava. Det kunde vara ett par slum-
por ibland och en struk karameller och nykard. Det var ju

del med vantiga. Femtioårsdagen har man nog firat alltid. Det har nog varit lika mycket som det är nu. De kunde nog ha rätt så mycket, de som kunde. Jag minns förr i tiden, de firade även när jag började i Grädgård, då skulle vi alltid ha Culpans födelsdag till Anna-dagen den 9:e december. Och det var en stor ära om de kunde gå fram den några dagar innan. Så den vet jag att de har firat särskilt Anna-dagen. Så på Anna-dagen skall man lägga lutfisk i blät.

Tregel verkade man in det nya året. Sen barn var jag alltid uppe vid kyrkan och hörde när de ringde in det. Då var där alldeles tyst med folk och de höll på till långt ut på morgonen. Då samledes man utanför kyrkan och gick fram och tillbaka där. Jag har aldrig varit inne i kyrkan, så jag kan inte minnas om de hade något där. Utan det var att de gick och vändade där och sedan så lurrade de på, när det började ringa och så önskade man varandra.

dra gott nytt år, och det var alla människor, såvitt vad de var. Så på restaurangerna och så där hade de ju fester, särskilt Grand. Där var ju alltid mycket folk, det höll till där, studenterna särskilt. Det var ju i punschållan. Då vid den tiden omkring 1908-09 tog de 1.30 kr för en halva punsch på Grand Hotell. Och det var utbåd vid studenternas karnivaler, då var det bara punsch de drack. Men man tes mer åt man ju. Tilland hade hon fisk, man köptade ju själv fisk och det hade man till jul och nyår. Inom arbetarkretsen var det nog mest kulfisk, för det var ju tillig mat. Så var det ju alltid någon av sysskonen, som kom hem.

Under mina barnår hade de alltid spjängossar på Kulturen vid Treckenhelgen. Det var ju under intendent Tälins tid och då så var där spjängossar. Så brukade han alltid bjuda på pingst på jättiga uppe på Kulturen. Spjängossarna var blanda precis som nu med vita skivor och långa kakor och så hade de ju skjarnorna och så spjäng

de "Steffan slalldräng". Så hade de inne i ett as husen, i en storstuga där, lite grund på stäi och på it de grät. Det var i början av 1900-talet. Sejäringssarna var vidarna som bodde runt omkring. Jag var aldrig med, men där var ju andra. Det var såligen återkommande. Detta var trehelenaften på kvällen, när det var mörkt och då gick de ut i trädgården.

Under fastlagen gick vi tullar och mijlth, varin mijlth. ^{mer}En hade inte råd att köpa vingeprädde. Det är klart det kunde vara någon gång, men annars var det regel att man hade, fastlagsmåndag t. ex., tullar, veltullar som mor själs bakade, och en djup kallvik med varin mijlth. Under fastan förekom inte annars någon särskild mat. Så brukade man alltid ta in lite fastlagsris och mor för sin del hon pyntade alltid i den lilla kugan. Jag har inte direkt varit med om att "slå katten ur lunnan". Det hade de med på landet, där de hade hästar. De hade en lunn och den trängde de högt och så skulle de ridla och så hade de stora kallträn. Så skulle de slå sönder lunnan. Men det var ju ingen

katt i den. Så den som då kunde slå ihu lunnan, han vann ju. Så var det väl antagligen, men det har de nog inte haft så mycket i städerna. "Ta ringarna" kan jag inte minnas. Det var nog mest flickor som tekke den.

Till påskan skulle man ju ha påskägg. Då skulle man färga ägg. Ibland fick vi färga i kaffesump, för det var inte alltid man hade färg. Så skulle man ju ha många ägg. Äggen var ju inte så dyra då, men pengarna var ju små också. Sen vi hade ju alltid ägg. Några särskilda äggläkar har vi inte haft här. Det var väl mest vid Simrishamn. Jag vet att de pickade och rullade ägg, men jag har aldrig varit med på det. Det trevligaste av allt detta var ju skärkorrdagen, för då gjorde man ju pemsor med en mål i. På den tiden hade ju gamla människor skolar på sig. Sin mor kan hade alltid skolat för. Och då så fanns man bakom och så satte man på dessa pemsorna och så reste de till Blåkulan. Sen hade en liten knäppmål och den bockade man. Så hade man gjort pemsor i olika färger, ibland hade man gjort en

liten kvast och så. Så gick man så nätt och så stack man in
det i schalen. Det var så lätt på. Det var alltid skärtors-
dagen. Det var nog mest flickor som klädde ut sig till hären.
Pojkarna gjorde det inte. På långfredagen gick vi ju ha
vad vi hade, vi bärde kostym om vi hade någon. Annars
gick vi gå där med våra krattor. Då satt man bara och
ledes. Skilling var slängt ju. Det var ju inte öppet någon-
stans, undantag kyrkan var öppen. Det var ju mycket noga
då. Så var biograferna slängda på den tiden. Där fanns
ingenenting alls. Nästan alla restaurangerna och de sto-
ra guldkrogarna var slängda.

På valborgsmässaften skulle vi alltid gå på Lunda-
gård och se på sludderarna, när de lyfte mössor klockan sju
på natten. Då var man ute till på morgunkvällen. Sen
då var ju nog de som brann något väl. Sen det var inte
så allmänt i stan, för det var ju andra förhållanden än
på landet, men det fanns. På första maj skulle vi, i den
kategorien som jag tillhörde, gå på demonstration. Så länge

jag kan minnas, har man haft demonstrationslag. Jag minns i varje fall ända sedan 1899. Då samlades de alltid på Rindögatorget. Sedan gick de Rindögatan rätt fram och sedan så gick de rakl rypen av Brödsgatan, Laurenti-
gatan och skulle de hålla tal på Clemensborgget, det gjorde de då, så gick de till där. Sedan höll de tal där. Sedan så gick de till Folkets Park. Men de senare åren när demon-
strationslagen var, då gick de till Folkets Park. Man var ju med i grätkvarnen, så man blev ju tvungen att in-
tressera sig. Första maj var det ju regel här i Lund att man kunde inte köra i Klostergatan, för Klostergatan var så fullpackad med folk alltid och med konfetti och allt möjligt. Så där kunde de inte köra alls. Där gick de. Det var ströket och det fanns ingen möjlighet för dem att kom-
ma där. Sedan var restaurangerna fullsatta. I regel tog de virkläderna på på första maj, de som hade, t. o. m. skrädderi, "tallbrukshatt", det var ju mycket allmänt. De gick inte så mycket utan huvudlesnad då, som de gör nu.

Under pingsten skulle man resa till skogen. Då kunde man komma till Båkeberg eller till Sägelsång. Det var det mest vanliga. Eller så reste de till Bjärred. Och ställen som lundaborna har rest mycket till är Pödinga och Skärvald och Mackarpsdal. Så hade de mat och dryck med sig. De hade gräsmustet och kaffeskittel med sig och kokte kaffe själv. De brukade gärna ta med sig baka för att sitta in, men det blev förbjudet sedan. När de kom för vågen och skulle resa hem, så hade de stora tövrasbor med sig, så de kunde knappa till platsmädan. Sen det blev förbjudet. Det var mest baka de tog.

Till midssommars var det ju majstång. Då dansade vi på gårdarna. På många ställen här i Lund på gårdarna, t. o. m. på Brynmalaregatan hade vi majstång och dansade runt. Så var där en, som satte och spelade harmonika. Så slog de sig ihop och satte sig till lite kaffe och sådant där, och så hade de lite dryckjöm, mannarna. Och så dansade de och fjäng. Sedan gick de från gård till gård.

Si var där vissa ställen, som man alltid gick på. Där var
ju nyppe i Spöskelorp, där hade de alltid en stor majstång. Det
var julken som bodde därnär, som redade den. Så dansade
de nyppe vid nadduken, på bron, nyppe vid monumentet,
den som nu är väck! Sedan för övrigt dansade de på
Lage och sådant, liksom man tänker sig nypat landet. Det
hade de på vissa ställen, det var inte överallt. Jag vet i
badhusparken, i Vallkärra, i Slingsby, där hade de ibland
på sina ställen. Men det har jag aldrig varit med om.
Jag har inte hört talar om, att man tänkte eldar här.

Till kärken skulle de se till att få en gås. Men vi kunde
ju aldrig få någon gås. Men kunde få fatt i en höna eller
en lugg. Annars så kunde det gå med lutfisk också, eller
en bit kött. De lyckade de skulle ha någonting. Folk som ha-
de råd till det, de skulle alltid ha gås och rödkål och
glass. Det berättade de hos en kändis. Det kom i en speann
med istilar i.

Jag tror inte vi hade någon tanke direkt på advent.

Ja, man lärde ju ljus. Ett första stundagen o.s.v. Advents-
stjärna hade inte vi då gör den tiden. Det fanns ju inte
elektriskt ljus. De enda som hade elektriskt ljus här i Lund,
innan här blev elektriskt, var Grand Hotel. De hade
spälv maskiner. Och på den kyrkan, de hade maskiner i
kloster där, och så Carl Hultbergs mekaniska verkstad. De
var de enda. 1908 kom elektricitetsverket till.

Vi firade inte Lucia hemma. Skolorna hade inte heller
Lucia för sin tid. De var inte så extravaganta. Inte stau i
heller. Men hade inte lussekatter.

Till julen skulle vi naturligtvis ha tulpfisk. Den klädde vi
spälv. Julgran hade vi alltid. Den klädde vi med levande ljus,
så hade man ett farligt bry och besvär för att säkra i dem.
Och så lite guller och pärlor där som det i regel var, röda
små äppelen och pärlorna där sockerbringlor som hängde och
blev dammiga. De var bara halva, när vi tog av dem. Så åt
vi ju sylta, man köpte spälv ett hund och gjorde sylta, och
redbever. Och så lite ansjovis. Det skulle man alltid ha till

jul, inte benad någon hel angrävis, och så lite ägg till det. Så hade man flött, vi använde mycket flött, och grovt bröd. Rulfisk hade vi under alla omständigheter. Det lade mor så mycket, att det räckte till nyår också. Det var ju nog lite minimalt med julklappar ibland. Men man fick ju alltid något, ett par strumpor, ibland kunde man få ett par gåsbovlar. Så kunde man alltid få en piše karameller hos handlaren, där han handlade. Och så spetsiner, men de var ju sura som efter på den tiden. Julklapparna fick man av mor. Hon fick själv vara konst. Dags i gryta har vi aldrig haft. Däremot hade Eskbindaren där jag arbetade alltid dags i gryta. Så där fick man in och dagga med, men jag kunde inte med det. Under julnätterna fick man äta vad man hade, så kunde det ju inträffa, att han hade en bit kött eller något annat.

Täkaren anklades för det visst att vi bodde ju fritt, så det var stadstäkaren som skulle gå dit. Men min syster hon

deg ju, han fick lunginflammation, så hon dog. Sedan så var det
inte något särskilt. Jag har haft mässling och difteri, men
då låg jag ju på spedemisjukhuset för difteri. Men jag låg
där inte mer än tio dagar, så var jag klar. Och mer, just
än att hon arbetade, så var det inte mycket hon ville
läsa. Håll fanns ju stadsläkare. På den tiden var det dok-
tor Söderwall. Han bodde mitt för dem kyrkan. Då var han
finde stadsläkare och så var Rydberg andre. Sedan fick Ryd-
berg platsen efter honom. Och sedan så kom doktor Haff-
ner. Vi har inte berömt någon "klok gubbe". Men jag har
mycket väl hört talas om det. Där var ju Kumapågen,
och där var Leederholm i Svedala. Så fanns det ju här också.
Det bodde en i Skomakaregatan, inne där i Munkvists gård.
Hon bodde också. Det fanns ju sådana. Men de som är mest
kända är ju Leederholm och Kumapågen. Dem har man ju
hört äldre människor tala om. Förstiden, så när de blev
fruktyn, så drack de gärna konjak och mjölk. De drack
mjölk och slog ett glas konjak. Det var hemskt råligt, det

fläderste kunde det vara någon gång, när det gällde sjuk-
ningssjukdom. Och något som går igensam lite överallt när
det var sjukling, var att de hade byllebärsseft. Det var
saktis bra. Annars var det inte något så där särskilt.
Den spike fick ligga där hemma i pängen som den kunde.
Blev han så pass sjuk att han inte kunde reda sig själv
och tillhörde det skicket som jag kom från, så var det där
ett ställe de nästan i regel kom på, det var fattighuset. De
ynge tog de nog på lasarettet, men det var nog rätt svårt.
Jag har aldrig haft några bröder eller så som varit så sjuka.
Vi hade ingen febertermometer. För han kände lite på pannan,
och var vi varma, så hade vi feber. Det var ju läkare som gick
avvära, om de skulle på sjukhus, eller så om de blev konstata
så åkte de ju dit. Då fanns det ju inte ambulanser, men
de hade ett sladdställe här i Lund, alltså ett par arrester,
och där hade de liksom en tvångslad källa, som de kunde
fästa en bär på och så var där ett sådant där vinstokpelt över.
Så var det den som hade hand om sladdstället, han skulle

kom och trösta dem. Men det var ju precis de allra fattigaste, annars så tog de dröskan när de körde dit. Men sedan så kom till ju en vagn med hästar. Det var brandkåren som fick släppa till det. Det gällde nästan alltid när det var epidemiska sjukdomar, difteri och skarlakansfeber som då var ganska svårartade. Det värsta de hade då var skarlakansfeber. Då fick de ju vara öjn-^{veckor} alla på lasarettet. Men lyckligt nog i allmänhet inte så mycket som sjukhus. De kunde ju försöka där. Man kunde gamla som sade: "Påra jag kan komma hem, så jag får lite riktigt mat." De kunde inte alls med den ångsakte maten. Det fanns BB, men föreläsningar fick man mycket i hemmen. Det fanns ju rätt många barnmorskor här i stan. Men om det inträffade något så fick man ju skicka bud och skicka dem upp på BB. Det måste de göra när det blev sådana komplicerade föreläsningar, som de inte kunde klara. Men här fanns ju också doktor, som tog sig på det, föreläsningeläkare. Där hemma var det alltid några goda vänner i närheten, så de fick lite hjälp. Visst det då inte, så

Jag var det något som hette diakonisskor. Familjen i övrigt fick
som där inte var plats, ligga hos några goda vänner. Det var
inte mer med det. Jag vet inte precis hur länge moderna lag,
men det var väl omkring en vecka. Det kunde vara lite olika
hur länge barnen ammades, exakt vet jag inte, men ett par veckor
det var det nog.

Några badmöjligheter hade vi inte mer än det att man tog
in en tvättbalja. Så värmdes han vatten därute i Grekentalen,
som hängde i den äppelträdets gren. Sedan pumpade han upp det
och gjorde det varmt. Det var väl inte på jätthet ofta. Men han
håll en ren och man fick ju tvätta benen. Så jag var inte i
ett badkar förrän jag skulle konfirmeras. Då var vi tvättstuga-
ren, som var där nere på badhuset och badade karbad. Det
fanns ett varmbadhus, men det var ju inte på då. Det var
badhuset blev byggt här 1888 och det var borgan, som hade
hand om det. Så det var minimala förhållanden med det. Sedan
på Spigstället gjorde de ju folkbad. Jag kan ju bara berätta en
saken att t. ex. en polarmannen, som hade fyra-fem

gesäller, hade inte Gud till dem där, utan de gick ner på
fattighuset där i Allgatan. När de var färdiga för dagen, så gick
för man ner med en korg och hämlade varmvatten där varje
dag. Det gjorde de hos Nilsson, de gamle sönerna. För städade
så ofta han hade tid och kunde komma till. Han var mycket
noga med att hålla rent. Han hade en spann, skureborste
och sopeborste och en korg. Så var det känt som gick
känna på det. Allra främst det på den tiden nästan överallt
i gamla hus, skäklar. Det gjorde han allt möjligt mest. Han
hade ättikspen och kurbuleum och annat. Men han höll
det rent. Han gick väl tvätta när han kunde komma till,
men han hade alltid rent. Jag kan inte säga precis hur ofta
det var. Han tvättade i soda och såpa och så var det si-
dant här. Saker tvättpulver med vialdift. Saker var från Neder-
Det var mycket känt. På de stora ställen, där de stod och
lyskade tvätten, där använde de mycket träask, bokascha.
På den tiden hade de ju postugnar, unga värmeledningar och
sådant där. I stora rummet där hade de postugnar. Där eldade

de brass med biskord. Så lag de vara på denna askan och denna askan lades i en duk, och när de hade tvättat och skulle byta, så lade de den ner där. Så slog de varmt vatten på och så fick det stå till dagen efter. Sedan fick de ju skölja det. Det skulle vara ren bakaska, det var som pulver.

Socialvården var ju något, som man nästan inte vill ta som tur utell det var. Det förkann men det var mycket sårt. Då kunde de få ett par kronor en eller två gånger i månaden eller en lekollter slenket till att elda med. Sedan var det mycket minimalt. De kunde få gå och hämta lite mat och påsall där. Det skulle nog undersökas. Den förste sysslamanen som tillhörde fattigvården, honom minns jag, han hette Jeggsson. Han bodde vid Bullaren, där som de har byggt en till intendenten. Därinne rätt fram låg ett gammalt hus med en liten veranda med viddvin på. Där bodde han. Sedan efter honom, kom där en som hette Irelander.

Si skulle de gå där och bli undermåliga. Si kunde det vara vägen gång att de gav dem något, men det var ju uselt. Till julen var där ju något som hette Julkänslorna. Jag minns att jag fick ju ett par byxor och en rock. Det var en sammanställning av jag minns särskilt, Kontorerna. Och si var där diakonissorna. Si var där några stycken som fick lite kläder och lite gröt och si hade de det ryge på Akademiska Vårningen. Men ~~de~~ gick inte rätt gärna och sökte hjälp även om de si väl behövde det, si drog de sig mycket för att gå dit. Det gjorde i alla fall min mor. Det var för att man kände sig undermålig.

Det är svårt att säga vad för hjälp de gamla fick, för man reflekterade inte över det. Men här fanns ju de som gick omkring med korgen och fick mat. De hade sina ställen de gick på. Numera så skulle barnen ta hand om sina föräldrar, lagen var ju sådan. Men det fanns fattighuset. Det var ju mest orkestaten som bodde där. Kunde de göra något, si fick de nimmann stå och knacka ibla sten till att laga vä-

garna med. Det var de mycket noga med, att de höll dem i
arbete. En annars var det mest orkesterns människor. Det
var det, som var så sorgligt med älderdanshemmen för i
tiden, att man där var näst barn som var lite bakom, handi-
kappade, så skulle de in dem på älderdanshemmet. Men här fanns
barnhem, såsom där som var för föräldralösa barn, där är Thoma-
derskan uppe i Biskopsgatan. Det var han biskop Thoman-
der på Lina. För äldre fanns det ett uppe på Östra Vallgatan,
ett Kvinningshus där som de har Färdöföreningen. Så var där
som som Torstensska Stiftelsen, som de kunde klara sig själv
så fick de bo gratis där. Sattiglus var ju det, som låg däruppe,
Stadsgården. Det fanns barn det. Det kallades bara för fattighuset,
och vi som bodde där var fattighusungar.

Om man blev långvarigt sjuk, så fick man gå till fattigvår-
den, om man inte kunde klara sig, och så fick de hjälpa en. Det
fanns inga andra resurser. Det var nästan släktbart att man
fick hjälp från arbetsgivaren, men det kunde ju finnas. På
stora arbetsplatser bildade de sjukbussar, och där skrevade de

ihop, som det blev mycket långvarigt. Och så föräningarna, de brukade smula ihop, som där var någon som blev långvarigt sjuk. Så var ju grammarna mer tjättsamma på den tiden

Man inköpte inte varor gemensamt då. Det kom inte till förän senare. Kooperativen här kom väl till 1907, tror jag. Handlade de flekkel, så handlade de hos en stenkolshandlare, och så fick de hem det, och hade de inte pengar så betalade de efter hand. Det gick ju, men det var inte alla som fick det. Kungel var det alltid någon i kvarteret som hade. Den fick man stå och dra för hand. Vi hade en uppe i Hra Tennegatan. Jag var så liten, så att jag nådde nätt och jämt upp, så jag stod och drog mangeln. Och vridmaskin gick man och lånade av tingen hos handlanden eller hos järnhandlaren och betalade i timmen 10 öre. Så fick man själv ta gas med sig, för det fanns inte gas. På den tiden köpte man nästan alltid förnummen, men sedan började de prenumerera. Det har vi haft ända sedan 1910.

De kooperativa affärerna kom till 1907. Men var inte
med där. Där var insatser då. Men hon var med tidigare
igen i något som hette Brödringen. Bageriföreningen hette
från början Brödringen. Den bildades 1883. Det var en förening
som hette Två. Den brann ner 1900. Men det var ju bageriföre-
ningen, det var ju innan kooperativerna, den kom ju 1907. Det
kommer jag ihåg. Där var aldrig mer med. Men kunde gå dit
och köpa någonting. Kooperationsen hade nog både nackdelar och
fördelar. De hade det på det viset här i kooperativerna, att de
fick ju inte handla något som de inte hade pengar. De måste
betala kontant där, ^{alltså} så hade de en handlare som de hade
handlat hos i åratal och som de inte hade pengar med sig så
att de kunde betala kontant, på Merca kan upp det. Så det var
ju nog många som inte blev kooperativa just på grund av
penningbrist. Fördelen var ju att kooperativerna var en prisre-
gulator på affärerna. Det anser jag. Det var det också. För det
var ju många varor, som de arbetat in sig på och kunde be-
stamma priserna lite grand på. Det var med kooperativerna

sen man tänker sig de store varuhusen nu. Kooperationen är väl, kan man säga, föregångare till varuhusen. Den uppfattningen har jag. Sen det fanns ju en massa små butiker, som satt och hade ur hand i mun. De kunde sälja kakor, pastas och stekl till, smör och allt sådant där. Det var riktigt gammaldags. De kunde gå in och köpa ett franskbröd och få brett smör på och betala för det. Och då tidigare hade de äppel varje påsdag. Då hade de äppel mellan 8-10. Sen observera, det fanns inte någon som gick till äppel mellan 5-6 för då var det afton gudstjänst. Då stängdes alla restaurangerna mellan 5-6, men sedan på hundra år det inte blev att de öppnade igen. Det var i början på 1900-talet. 1906 kunde t.ex. cigarraffärerna öppna ibland på lördagskvällarna klubbarna och ha äppel till klubbarna för på natten. Det var ju många, som gick och handlade som påsdagen. De handlade inte de andra dagarna, för de slutade inte förrän 6-7. T.o.m. i tobakaffärerna kunde de handla en liten flaska vin för 60-70 öre.

Det kan nog ha förkommit att man hjälpte varandra
med arbete. De var ju mycket hjälpsamma ^{och} på mot varand-
ra, när de tvättade och på brukade de hjälpa varandra.
Likadant var det med reparationer på husen. Tegel fick
de tapetsera själva, så hade man en god vän eller så som
hjälpste en. När tapetserade själva många gånger. Det fick
hon nimsann göra. Spikkassar kom ju på sminingen, men
de hade ju inte så mycket pengar, så att de kunde betala
Spikkassan. Och så var det ju ytterst små bidrag, två-tre kro-
nor en dag i sjukhjälp, och då var det fem- sex kronor
de skulle betala i månaden. Det tog hårt. Det hette ju sjuk-
kassar, och de bildades från början på de större arbetsplat-
terna. Sedan så blev det ju allt mer och mer och där blev
lag på det. Begravningskassar fanns det också. Det fanns nä-
got, som hette "50" &c. Det förkom mest bland hand-
verkarna. Och då så när en medlem dog, så fick de inte
vara mer än 500, och då skulle de betala var fem krona.
De fick inte vara mer än 500, 501 fick de inte vara för

di skulle de lagen gå något vis. Inställningen till dessa var nog lite olika, särskilt när det gällde begravningsskatten. När man kom och skulle ta upp till begravningsskatten så sade de: "Är det nu tid igen?" osv. Men i regel så gick det, så att de betalade ju.

Jag var med i fackföreningen. Jag var med i storstrejken 1909. De tog allting också, jag var inte mer än 15 år. Jag gick tre veckor och jag fick inte mer än en krona. Men se, de hade ju inga pengar, de hade ingenting. Det var ett par år då. Allting låg nere. Då bakade de bröd och tog de upp det till folks hus och så fick man gå dit och hämta bröd och sidantårter. Det var arbetarna själva och så lagen föreningen, som stod för det. Arbetarna var i regel med i fackföreningen. Men det fanns ju bänkar även de till som nu. Det fanns även för kvinnliga. Men man var inte med, det fanns inte prövat något för det hon gjorde.

I förtjän för arkivbrevet köpte de Svenska Dagbladet

och sedan så köptes där väl Allers Familjetidning. Så var
där en gammal tidning som hette Väst Län. Det var en vecko-
tidning. De köpte vi i tesnummer. 10 öre kostade Väst Län
och Allers Familjetidning låg väl på ungefär det samma.
Så var pojkar som sprang och sålde tidningar. Jag har själv
sprungit och sålt. Skanska Dagbladet hade en s.k. expedi-
tion i Kiliansgatan i det lilla huset där de hade ambulans-
stationen för. Och så kom tidningen med vägen, så dessa
pojkar som gick och sålde ut tidningen till prenumeran-
terna, de hade en dragkärra, så de hämlade själv tidningen
och så körde de genom Södergatan och på upp om Tungs-
gatan och förbi Krafts torg. Då såg inte Krafts torg ut som
nu. Där var en plantering med ett järnstaket runt om. Och
likadant uppe vid tegelplatsen, där var ju ett järnstaket
runt om. Veckotidningar kunde man köpa av pojkar som gick
och sålde. På den tiden var där en på Södergatan som hette
Skeg som hade Allers Familjetidning och stod för det. Och
han hade påsena som gick ut till dem som köpte den varje

veckor eller som då var några prenumeranter. Men det var
nog mycket sällan. De köpte och betalade den i veckan när
de kom. Så fann det ju folks Tidning, Bülows, som nu-
mera är merlagd för rätt många år sedan. Den kom ut på
middagen vid 2-3-tiden, och han hade äldre fruntimmer,
som gick och delade ut Tidningarna. Han hade ett litet kas-
tor där på hörnan mittmost Råbyggatan. Jag kommer ihåg när
de tryckte den Tidningen. Då hade de inte pressen, utan
då var en som stod och drog på ett stort svänglynt. Det
minns jag. De stod faktiskt och drog pressen för hand. Det
gjorde där som ingången till Egn var eller där som Damms är
nu. Där var en port och så bodde han själv på första våningen.
Han Valdemar Bülow den yngre, han var väl kusin eller nå-
gonting med Jakob Jakob. Det var en stor humorist Valde-
mar Bülow. Han hade små episoder i Tidningen. Där var
en student som hade varit och festat på strand och han
gick och smekblåste och föll på rutan till Lindstedts bok-
handel, så att rutan gick i sönder. Då stod det i Tidningen.

att en full rida fäll på en nyckel student. Han var på det
humoristisk. Hemma hos oss hade vi inte mer än ett parti
att välja på. Vi kunde inte välja något annat. Det fanns
ingen möjlighet i världen. Men vi hade ju ingen rösträtt på
den tiden, inte mer i heller. I de tidigare åren var det väl
inte så mycket prat om politik, men när jag var 14-15 år
så hade jag en helt annan blick på det. Då hade man inte
mer än en enda blick på det och det var att man skulle
kunna få någonling. Så länge jag kan minnas har jag va-
rit med i demonstrationslaget. Sen gick sprang man ju
med ånki. Men sedan så har jag varit med. Jag får ju
säga det, att folk hade en sken inställning till demonstra-
tionen. De tyckte att det var något sunderligt både myndigheter
och prästerskap och sådant. De var fullständiga motståndare
till det. De varnade dem att de skulle gå ner allting. De var
pessimistiska. De var avogt stämde. Borgarna och de blod och
skrattade till dem, när de demonstrerade. Sen inom arbetar-
klassen fanns det de som kanske hade en sken inställning,

som, som de hade lite mer, lyckte att det var enödig. Jag
kan inte säga direkt, att det fanns stora motsättningar mellan
folk som röstade på olika partier. Men det är klart att det fanns.
Det fanns ju även olika ställningar inom arbetarpartiet. De
hade ju en till öfverhögst gående vänster. De hade ju en annan
syn, de ville ju ha det ju ett annat vis. Socialdemokraterna
har ju alltid velat diskutera sig fram, de har aldrig velat vilt.
Men de hade ju nog andra termer i sitt program, där fanns
ju ungsocialister. Sedan fanns det något som de kallade för
"ungfinkar". Det var efter Hjalmar Berggren, de var till öfverhögst
hel gående i allting. Det var väl omkring 1906-07 som de bör-
jade dyka upp. Man kan nog säga att det fanns politisk mot-
sättning mellan äldre och yngre. Det gällde många gånger fack-
föreningen. Där var många som lyckte, att de betörde inte gå
med där, för de lyckte de kunde få det ändå. Men då hade
de bara en sak och det var till att ansluta sig, för att kunna
få det något på när drägligt. Men det var ju nog så omkring
1905-06-07-08 att de yngre gick in i Guldmycklarorden och

kom in på den vägen. Sedan när de blev äldre och kom ut i
förfärsåldern så givetvis sade de äldre till dem: "Om skall du
gå med i föreningen." Och i regel blev det ju så. Skall vi
läsa om de frikyrkliga, så kommer vi in på ett helt annat område,
för de var ju bättre än alla andra. De ansåg sig vara bättre.
Si verkade det i alla fall, för mig verkade det så. "Allt vad
de gjorde var rätt, allt vad du gör är orätt." De anstöt sig säkert
till socialdemokraterna. Det fanns ju sådana som man sade
var bättre även bland arbetarna. Men i det stora hela så
anstöt de sig. Det fanns kanske några som gick och höll
på huvudet och som var hos en arbetsgivare som också var an-
sluten och som sade: "Vi kan träffa på saken." Det var där
de hade sina möten. Där fanns ju många. Jag minns när
Frälsningsarmén började. De tyckte en liten bit upp i Linn-
gatan, där han bodde gamle sysslomanen på Fattigvården,
Jeppten. Där hade de ett litet rum och där hade de sina mö-
ten. Där var en juleglödlampa, en hängglödlampa, som hängde
i taket och på väggarna. Men det fanns inte sådana som man

tänker sig pingstvännerna. De är nyare. Polania fanns ju,
men vi hade inte Jehovas vittnen. Det har jag aldrig hört
talas om som barn. Det var bara man sade att de var läsa-re

Det hölls många möten på Folkets Hus. En som reste
särskilt mycket var Erling Rasmussen. Hans minnes jag
särskilt, en mycket frapperande person. Han var ju kanske
många gånger lite grov i sina uttalanden, men han var ju
skönhetsgare, rattare, och hade sett mycket. Jag minns, att
man har suttit tysta ett par timmar bara för att få
höra på honom. Salen var fullproppad, så man fick knäppt plats.
Han var särskilt mycket intresserad för militärens och adolfer.
Ordagrant sade han det på ett sammantäckt: "Rocketer och
soldater är polans kamrater." Det glömmar jag aldrig. Sen
han var ju en mycket fin människa. Den politiska propa-
gandan fick man mest på sammantäkten. Affischer fanns,
men de var ju inte så stora som nu. Pengarna var för små och
många gånger hade de kanske svårt för att få tryckt en affisch.
Det fanns ju ett tryckeri-bilag i Nattens, Framtiden hette det,

men hos tidningen arbetet var det ju svårt att få tryckel
där, för den trycktes i Köpenhamn en gång i tiden. Så det
var huvudsakligen vid politiska möten. Så hade de ju vid
föreläsningssamfundet ett politiskt tal. Det var ju likadant
som nu. Men gick aldrig på politiska möten. Men hade politik
nog där hemma. Det var säkert förbundet med behov att tillhöra
arbetarpartiet och de mer vänsterriktade. För där var många som
hade mycket svårt att få arbete, särskilt efter stormstötten 1909.
Då var det många som emigrerade, för de blev satta upp på
svarta listor. Det var arbetsgivarna som satta upp det. De fick
inte arbete någonsin. Det var sådana, som satt med i led-
ningen för fackföreningar o.s.v. Och även vad det gällde
föreningssaken, så oräddes de dem, bara för att de gick i fack-
föreningen. 1907 minns jag att de hade stora värkingar ute
i Råbölvsbyrarna vid Kristianstad. Hemma hade vi inte nå-
gon politiker, som satte främst, utan vi tillhörde det låga
skiktet och vi måste hålla oss till dem, som gick fram för
att vi skulle få det lite bättre. En som har gjort mycket för

de fattiga här i Sverige är han Hedin. Så var där ju Palm och Brundessen och Brauning. Det var ju dem som var på ryggen mot. Det var ju de som födde vår Salva. Men här var ju de här i Lund också. Bengt Lidforss var ju mycket för arbetarförelsen och här var ju många andra. En på sin sida som Einar Sjövall, professorn, var med Lidforss även då, han tillhörde den där falangen, DVG, som de sade, de yngre gubbarna. Jag har varit och hört på många politiska möten.

Festställningen till kungadömet var väl luggat som slucket i bland. Där var väl många som egentligen inte tänkte på det för de tänkte mest på brödfödan. De var ju inte patriotiska på det viset. De hade ett kungaporträtt de hängde på väggen. Det var något gammalt, som följde med de här trycken, som de hade i tidningarna. Det fanns nästan överallt. Vi har aldrig haft något förskis. Det var väl för att de hade svårt att skaffa sig tavlor, och så lyckte de att de fick ha något där, så blev det så.

Vi har bara tillhört statskyrkan, aldrig något annat.
Vi har aldrig reflekterat på något annat. Vi gick sannorli-
gen inte ofta i kyrkan. Någon gång vet jag, att min mor
gick dit. Det kunde vara en söndag på aftengudstjänsten.
Det kunde bli då mellan fem och sex. Men det var nog inte
ofta. Vi har gått aldrig dit, vad skulle vi där? Någon mot-
sättning med andra har jag aldrig märkt. Vi har aldrig haft
någon diskussion angående sådant. De som inte var frukyrkliga
tyckte inte om dem, som gick där och tillade på huvudet, för de
var inte de människorna, som de gav sig ut för att vara. Det
var bara offentligt, att de verkade, men jag tror inte att
det fanns någon godhet. Men det fanns ju de som var det
förstärkt. Men jag tror inte, att de var så glada för att ge
bort en kaka bröd. Det var de sannoligen inte. Det var
bara som de kunde få ut arbete. De brukade säga på det vi-
set: "Ja, den här är Läsare, det är det värsta man kan kom-
ma till." Så har jag i alla fall sett det och uppfattat det.
Man såg dem inte med så blida ögon. De tyckte, att de var

lite mer. Lussundakt fick man inte hos oss. Det lästes inte högt
nr Bibeln. Vi läste varken bordsbön eller aftonbön. Vår upp-
fostran var inte alls religiöst färgad.

En fäste kanske blev vitt vid konfirmationen, för vi
blev ju konfirmerade alla. Det var inte så lätt för en anka
att skaffa kläder då. Men jag minns att jag fick såsom and-
ra, en svart kostym och en vit skjorta och en vit slips. Men
handskar fick jag inte. Borgerlig konfirmation var det inte tal
om då, för det kom till på senare år. Det fanns ju nog olika
åsikter om statskyrkan och prästerna. Själva kyrkan var det
nog inte så mycket tal om. Men så kunde det finnas präster,
som det blev tal om, och som var helt enkelt högerbelagade.
Det var ju de flesta. Och kanske prästen var inte så rättvis
många gånger. Det tror jag nog inte han var. Jag vet i alla
fall att det var en präst här, som mor aldrig tyckte om. Han
kom in och sade till henne, att han skulle ge barnen en helig
uppföstran, och så var han själv en förskingrare. Det var nå-
got som min mor aldrig kunde glömma. Annars, så tror jag

inte, att det var så mycket snack om det lyckliga och religiösa. Man fick sköta sitt eget. Jag har inget minne av att det har varit några diskussioner om det, i varje fall inte i mitt hem.

När man började skolan, fick man låna böcker i skolan. För det var inte råd till att köpa någonting. Då tänkte man väl lite, men man hade ju dåligt lön. Låna som tvätten kunde man knappast, för det var ju bara en fågelburen. Det var nog av att man kunde låna sina läror. Man lånade de där vanliga böckerna, Robinson Crusoe och Onkel Toms stuga. De var ju utkomna då. I min barndom var de de förnämligaste barnböckerna. Men man samvilligen inte med att läsa. Man såg inte ingenting om att vi läste. Vårade det för länge så stäckte han lampen bara och sedan kunde man inte läsa. Så var det slut med det. Då var det ingen tanke på studier efter folkskolan, för det var bara att komma ut i förvärvslivet och få lite att hjälpa till med. Det fanns säkert de

sen var begärade men sen aldrig kunde komma fram. Sen
det förkom ju att de fortsatte att låna. Då måste de ha nå-
gon sen kunde hjälpa dem, en sen gav dem lite för att
så gick det ju inte. Här fanns ju inte resurser för en fel-
lig att gå och låna någonting, för de kunde inte få någon
borgensman. Det var ju mycket svårt att få låna 100 kronor då.
Det var ju en stor summa. Sen det är klart att man undrade
ibland, hur den kunde ligga och sludra så länge i Lund.
Sen det var ju många bland studenterna sen var mycket fel-
liga. Det kunde man ju se. Sen så fanns det ju motsatser
också. De sen kunde få 100 kronor i månaden hemifrån, de
ansågs ju för förmögna. Det fanns ju nästan inga sen hade
100 kronor, när de arbetade. Det räckte mycket till grund och
så. Det har man nog sett sådant. Här fanns ju kottlerier då
bland studenterna. Här var adliga sådana då 1907, Einar
Backman, Berg van Lunde, Sen vi hade ingenting emot studen-
terna. Jag har aldrig märkt någon aversion mot sludrande.
De sen inte kunde ha någon reaktion de blev väl någon

sorls bokhållare eller någon sorls kontorist eller något sådant-
där. Det anser jag, att det blev de, de som inte som tängre.
De som tog någon annan blev ju allt möjligt. Det fanns ju
de som kunde bli professorer också. Men tack vare det ju alltid
ansett för att vara fin. Men så var det ju många som
blev notarie, som de sade. Det är delsamma som jurist hand-
na. De blev extra ordinarie hovrättsnotarier, liksom de. Men präst-
terna anser de ju alltid att det var den lättaste vägen att
gå på den tiden. Jag har ju hört någon uttryck som att:
"Ja, han studerade. Han kunde inte bli någonting annat än
präst." Så såg de det. "Han skulle studera, men han blev präst."
Samliga blev ju skollärare.

Men påverkade oss inte i Haga som yrkesval. Det var
som man kunde gå fast i någonting. Så enkelt var det. Jag
började som bokhållare. Det var för att min mor hon gick hos
den mästaren och hjälpte dem att tvätta och skada. Så blev
de han en poj, och så kom jag dit. Så blev det bra med det.
Men när jag blev 16 år, så gjorde det inte mig och så blev

lade jag med det. Annars så valde inte mer än andra yrken.
Vi fick göra vad vi ville. Jag var en bror kvar när och han
blev trävarvare och så var där någon som blev murare. Jag
bodde hemma då, när jag arbetade. Sen jag fick betalt för
mig. Jag hade två kronor i veckan, när jag började där hos
bokbindaren. Jag fick själv femtio öre och så fick mer de 150 kr.
Sen så fick han ju kläder mig också. Jag kunde ju inte skaf-
fa det. Sedan när man fick fyra kronor i veckan så fick han
de tre. Så gick det till. Jag har alltid betalt hemma. Det
gick inte på något annat vis. Ingen av oss var med i någon
studiecirkel. Jag har gått i någon studiecirkel i början när de
började. Sen det var på 20-talet. Det var i samhällskunskap
och så vidare där. Den som började med det var väl han Olsson,
lektor Olsson. Den första studiecirkeln började vist hos Gooden-
Larson. Det var tidigare igen. Det var en skomakare som hette Vi-
lander som var med i det. Det första de brukade börja med
var alltid samhällskunskap och så läste de lite språk och
kommunikation. Det var genom fackföreningarna, det var de

sen ordnade en del. Det är de som har lagt upp allt detta.
Så hade de ju de här föreläsningarna på Folkets Hus på påsids-
kvällarna. Den som satt med i det var gamle folkskollärare
Lundahl.

Där jag är född, det hette Julaburen. Det var ute på väster.
Sedan var där det som låg mellan järnvägen och Julaburen,
där låg Klosterburen. Det var Klosters församling. Det tillhörde
inte Lund då, utan det var en församling för sig. Sedan var där
Sankta Rämpkvartern och så var där Nöden eller Nya Stan, som
de sade. Det är två mere, Redulfsgratan och Kariagatan, Korsgatan
och Preumegatan, Trädgårdsgatan. Det kallade de för Nöden. Det
hette också Nya Stan. Det byggde Eli byggd omkring 1875. Sedan
så var det Österlull, Söderlull, Norrslull och Västslull. Här
ute vid Landbankens är Österlull. Västslull är på väster, på vä-
gen från Björne och Fjellie. Norrslull är uppe vid Sönder-
kyrkan. Söderlull är två vid ugnen. Här ute på väster där låg
en slaga, den är rivet nu, där var en bra där ute vid bostället.

och som hette vängagämsvårdslagen. Det var den s.k. vängagäms-
svaren. Det var han som tog den första kullen här av bänderna,
när de skulle töra in. Han tog visst inte mer än fem öre där-
ute, men de fick betala 25 öre härinne vid kullen. Så hette
det Östervängsvägen. Det var bara en landsväg då med en
gröp. Det kallades för Tatravägen. Varför vet jag inte, men den
gick rätt upp till Warholms ängar. Nu är det ju rivet. Stället där-
uppe, även annars så låg där ett plett. Jag tror att det var byggt
1875. Det tillhörde Warholm och han tillhörde Thonandererna.
Centrum var ju Stortorget och det och så kallade vi det för Stör-
get, Klostergatan och ner till Killesundsgratan. Där gick ju
alltid folk och spelade. Det var den mest centrala platsen.
Här nere var det ju gammal bebyggelse, det var ju småhus, bara
en våningshus. Där fanns inte något två våningshus. Jo, där fanns
en halvåttan för något ställe och så i Preumgatan fanns två-
våningshus. Annars var det en våningshus. I Södra Rångsgatan
fanns ett två våningshus, det ligger där ännu. Och så var där
andra gamla klubbhus, sådana där med lerväggar, snå, koka,

ständiga, utan några betänksligheter. Där jag är född låg en
husrad ute vid där, som den nya skolan är byggd, yrkes-
lan. Där låg en del hus, de låg nere och de kallades för Bisk-
manshusen. Där bodde sådana som var Biskmann. Det var nära
till Lemma. Sedan utanför låg en massa svinalhus, som de hade
svin i på den tiden. Där bodde olika folk. Där bodde riktigt gam-
la infödingar. Där var Isak och Jakob. Det var två bröder som
hette så. Sedan vid 1900 började de bygga rätt mycket vid
Elemonstorget, de kvarteren kom till då. Där bodde många av den
så att säga rikare befolkningen. Där ligger ju rätt många stora
hus. Sedan var där ju några som själv hade hus. Professorsstaden
var bara ännu då. Så låg där ett tegelbruk uppe. Där låg Allstads-
gården. Där bodde Malarna. Sedan längre bort låg Allhelgans-
gården, där vid zoologiska och där. Det var även alltihop. Säl-
vegatan fanns till, men den slutade precis där, som de här
institutionerna är byggda nu. Jag tycker inte att det var nå-
gon spänning mellan folket i de olika stadsdelarna. Det
kunde väl vara så att såväl Ransögarna de sålde inte Mo-

pågararna s. s. v. Vi på vår gala höll sammnan på gäst vi kunde. Vi var rätt många pojkar där. Där nere i Nya Stan bodde många judar. Det var på att säga ett gäst. Han tillade inte så mycket på dem, för de klädde sig i alla väder. Men där var ju de som man hade lite skoj med. Där var en som de kallade för "judernas stadsbud". Han hade en dragkärra. Kunde de tulla på något spektakel med honom, så gjorde de det. Men det var ju inte något grovt, för man var ju rädd och så.

Jag tror inte att vi hade på stor lantse på olika samfundsgupper. Vi hade inget obehag av studenterna. Det är klart, att det då som nu kunde uppkomma förvecklingar. Men jag kan inte minnas något särskilt. Det var nog samma med konstverken. Konstverken kallade man för "kvaddar", för att de hade ramscheller. Så var inställningen då. Det var vad man kan säga ett ramschellproletariat, för de hade fullständigt inget betalt vad de skulle ha. Så det var friälfrarna, som gick till en annan där. Det fanns naturligtvis en del arbetspojkar, som hade kommit till det och som tog någon kurs. Att fanns ju kurser, som de kunde ta.

hos olika privata. Bröderna Brutz var ju till. Den kontoröf-
ket hade visst inte så bra betalt. Pioner och Lantarbetare ha-
de man inte så stor tanke på. I september månad fanns här
en stormarknad, som hette höstmarknaden. Då kom alla in
till från landet. Då var här ett juckigt liv. Då kanske all del
flötade över ibland, så att de kom ihop sig. Det var ju inte så
konstigt, för allting var fritt, spriten var fri. Man tillade nog
mer lite grand på dem i allmänhet, men det var inte så far-
ligt. Prästerna kunde det vara på och på med. Det säger jag sen-
ut. Även bland lärarna fanns det olika kategorier. Det fanns ju
de, som inte var rättvisa och rollingen hängde löst. De var de som
kunde vara bra brutala. De rika höll sig för sig själva. Dem såg
man inte. Kom de ut någon gång, så åkte de dricka. Till de pika
rättsvårdas förmän, olika hantverkare, som hade kommit upp sig
och sedan fanns det bland de intellektuella nog en del professorer
och lärare.

Det fanns bara Bruckorget då som var park. Så fanns det
inte vid monumentet och så lite park. Det hade de utflykt ibland.

Stadsparken blev inte färdig förrän 1911. De började på den efter utställningen. Sedan fanns det ju Helgumabacken och Lundagård, men det var ju inga direkta parker. Folkets park kom till 1895. Det var det stället, som vi gick på. I Lundagård var de som gick och promenerade den stora gången rätt fram och så ner till kyrkan. Det kunde vara fyra, fem professorer. Det kunde vara stora original bland dem. Det var stadsfogde Sjöstrom, professor Ekberg och professor Beutz, t. ex. Professor Viking gick där aldrig, för han hade sitt all göra. Han var en sådan där enkel människa. Där är ju många anekdoter som berättas. Så gick kamrer Sjövall också mycket i Lundagård och diskuterade. Det fickem inte att arbetarfamiljer gick och pratade där så. Men det är klart, att de gick igenom där. Det fanns inga särskilda mötesplatser då för yngre och äldre. Var det så att arbetarna träffades och resonerade, så var det nog inom Folkets park. De hade ju s. k. barnfester på måndagarna.

Den kulturren är, låg "Bordpinan." Det fick väl det namnet för att han som byggde det huset pinade bönderna. De fick köra

dit stén och sidant där, enligt vad jag hört. Sedan fanns ju "Gläd-
jen" uppe i Sankt Petri Lyckegatan. Där bodde sludenter och olika
sorters folk. Det var ett glädjehus, för där bodde olika sorters frun-
simmer. Sedan för övrigt blev det nästan alltid namn efter dem
som rådde om ett hus. Där var "Per Ågares hus" och "Pasmus-
sons hus." Så var där sådana som var hos köpmän. De fick hela
& se "Bengtssons-Anders." Det var en köpmann, som hette Bengtsson
och vi hade han en dräng som hette Anders. I Preunegatan låg
ett hus, som sedan Rindgarn kom till, kallades för "Hornborg."
Varför vet jag inte.